

ADVOKATEN

RETSSIKKERHED · UAFHÆNGIGHED · INTEGRITET 02 2026

KLAR TIL IBA
"København får travlt." Følg advokat Lise Lotte Hierld
i en travl uge med at forberede efterårets IBA-konference.

STRID I PARADIS
Advokat Anders Boserup Lauridsen bliver kaldt "realityadvokaten", efter
han repræsenterede Paradise Hotel-vinder i en sag om præmiesum.

AI OG RETTIGHEDER

Maria Fredenslund tager som advokat for Rettighedsalliancen kampen op mod tech-giganter, der med træning af AI ikke overholder loven om ophavsret. "Det er historiens største tyveri af ophavsrettigheder," siger hun.

ADVOKATEN 02 2026

“Jeg vil gerne opfordre flere til at bruge deres stærke stemme. I en tid som den her er der brug for, at advokater står op for den internationale retsorden.”

Side 40

5 LEDER

6+8 KORT NYT

10 TEMA: AI OG RETTIGHEDER

12 AI ER FANTASTISK I DE RETTE HÆNDER OG FARLIG I DE FORKERTE

AI rummer enorme muligheder – men man skal være på vagt, mener advokat Jakob Plesner Mathiasen.

15 ALLE BØR HAVE KØREKORT TIL AI

AI rulles ud i rekordfart, og selvom lovgivningen er på plads, kniber det med håndhævelsen, advarer advokat Miriam Michaelsen.

16 VI SKAL REGULERE KLOGT OG SKABE RUM TIL KONKURRENCEN OM AI

19 KAMPEN OM OPHAVSRETEN ER RYKKET OP I EN NY LIGA

Advokat Maria Fredenslund fra Ret-tighedsalliancen tager kampen op mod tech-giganterne.

22 SLAGSMÅL MOD OPENAI KAN SÆTTE KURSEN

24 AI-VÆRKER STÅR UDEN OPHAVSRET

26 ADVOKATDAGBOG

“IBA-arbejdet er virkelig blevet en hjertesag for mig. Det begyndte som noget forretningsdrevet, men blev hurtigt mere end det.”

Følg med advokat Lise Lotte Hjerrild på arbejde i HortenDahl og til forberedelserne af IBA-konferencen.

32 VIRKSOMHEDSADVOKAT OG GEOPOLITIK

Geopolitiske spændinger har flyttet sig fra at være et perifert vilkår for mange globale virksomheder til at blive en central del af deres daglige virkelighed. Mød advokater fra Carlsberg og Terma, der står midt i det.

40 ADVOKATER SET UDEFRA

Louise Holck, direktør i Institut for Menneskerettigheder, oplever et stigende pres på rettighederne og efterlyser flere advokater, der aktivt deltager i debatten.

44 MIN SAG

Reality-tvist krævede klassisk jura

Advokat Anders Boserup Lauridsen bliver kaldt for “reality-advokaten”, efter han repræsenterede en Paradise Hotel-vinder i en opsigtsvækkende sag om præmiesummen. Tung teori fik afgørende betydning for sagens endelige udfald i landsretten.

FAGLIGE ARTIKLER

50 ADVOKATUNDERSØGELSER PÅ ANKLAGEBÆNKEN

Professor Michael Gøtze gennemgår baggrund og perspektiver for den revision af vejledningen om advokatundersøgelser, som er i gang.

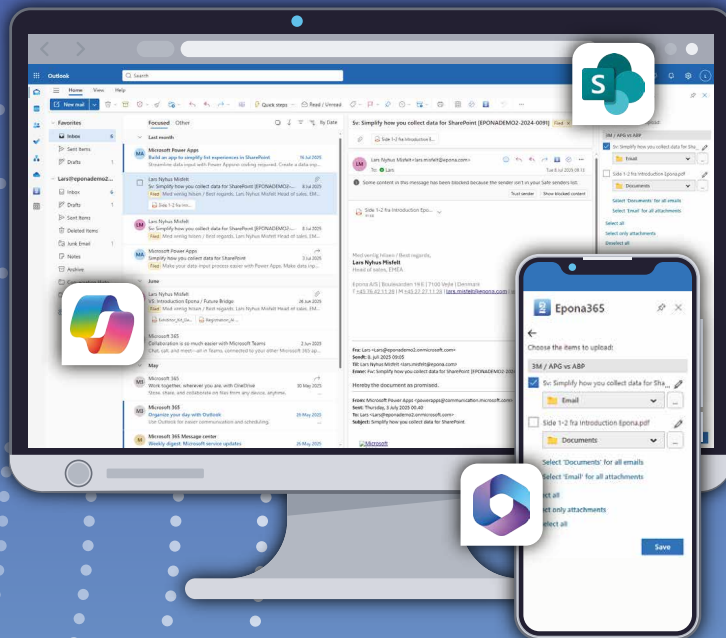
54 NY PRAKSIS FRA ADVOKATNÆVNET

58 BØGER

Kort og godt om ny faglitteratur.

“En af de juridiske diskussioner under retssagen drejede sig om, hvorvidt der var tale om en gensidigt bebyrdende aftale eller et ensidigt gaveløfte.” Side 46.

Styrk din juridiske effektivitet med AI og Epona365

Epona365 revolutionerer juridisk arbejde ved at kombinere AI-drevet dokument- og sagsstyring, Microsoft 365-integration samt avancerede vidensværktøjer. Denne synergi fremmer hurtigere beslutninger samt et smartere og mere effektivt sagsarbejde. Systemet kan anvendes som et selvstændigt produkt eller i samspil med Advosys.

Du kan nemt oprette filer, tilknytte klienter og arkivere e-mails og dokumenter via smarte links i en brugervenlig grænseflade. Du sparer tid, og mængden af manuelle opgaver reduceres. Med flere effektive gemmemetoder og automatisk anvendelse af metadata placeres dokumenter hurtigt og korrekt. Du undgår fejlplaceringer og slipper for tidskrævende søgninger.

Samtidig gør systemet det let og sikkert at samarbejde og dele dokumenter, idet Epona365 bygger på Microsoft SharePoint Online. Med høj datasikkerhed, indbygget versionsstyring, en stærk workflowmotor og intelligent opgavestyring optimeres din arbejdsgang og frigør tid til det, du er bedst til, juridisk rådgivning.

**Epona365 – fremtidens dokumenthåndtering.
Selvstændigt eller i samspil med Advosys.**

Vil du høre mere?
Kontakt vores salgsafdeling på sales@epona.com
eller besøg os på www.epona.dk

epona
Empowering Legal Efficiency

Testamente

til fordel for
Dansk Kræftforskningsfond
skaber resultater

Fonden er fritaget for at betale boafgift, og alle beløb går ubeskåret til kræftforskning. Midlerne bliver uddelt af internationalt anerkendte kræftforskere, der ligesom bestyrelsen arbejder ulønnet for fonden.

DANSK KRÆFTFORSKNINGSFOND

Dansk Kræftforskningsfond, c/o Plesner, Amerika Plads 37,
2100 København Ø, Tlf. 33 12 11 33, Giro 655 00 29,
Danske Bank, reg. 3946, konto 394 63 63 618
www.dansk-kræftforsknings-fond.dk

4

Følg
Advokatsamfundet
på LinkedIn

ADVOKAT
SAMFUNDET

Advokatsamfundet arbejder på politisk neutralt grundlag for borgernes retssikkerhed og for et velfungerende retssamfund. Vi fører tilsyn med alle landets advokater og sikrer derigennem advokaternes uafhængighed og integritet.

Advokatrådet er Advokatsamfundets bestyrelse og består af 15 advokater fra hele landet.

Advokatnævnet er en klageinstans, som er uafhængig af Advokatsamfundet, og som behandler klager over advokaters adfærd og salær.

ADVOKATEN 105. årgang udgives 4 gange årligt af Advokatrådet og er direkte kommunikationsorgan for cirka 8.400 advokater og advokatfuldmægtige. Magasinet tilgår endvidere Folketingets retsudvalg, domstolene, anklagemyndigheden og centraladministrationen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør, presse- og kommunikationschef
Rasmus Holm Thomsen · rht@advokatsamfundet.dk
Redaktør **Isabel Fluxá Rosado** · ifr@advokatsamfundet.dk
Journalist **Nya Vecht** · nve@advokatsamfundet.dk
Journalist **Camilla B. Nielsen** · cbn@advokatsamfundet.dk
Journalist **Magd Said Hawran** · mha@advokatsamfundet.dk

ABONNEMENT (Priser er inkl. moms og forsendelse)
Indland 600 kr.

Studerende 390 kr.

Udlandsabonnement 650 kr.

Studerende i udlandet 425 kr.

Opsigelse kan ske med tre måneders varsel ved udgangen af en måned.

ANNONCER

Frontmedia.dk · 48 22 44 50 · advokaten@frontmedia.dk

Layout **Bilgrav Design Aps**

Bilgrav.com · 40 30 00 75 · jan@bilgrav.com

Tryk **Jørn Thomsen / Elbo A/S**

Jto.dk · 76 37 60 00 · jto@jto.dk

Forsidefoto **Morten Holtum**

Signerede artikler udtrykker ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter. Redaktionen hæfter ikke for artikelmanuskripter, der er tilsendt uopfordret. Hvis redaktionen skulle have krænkede ophavsrettigheder, er dette sket ufrivilligt og utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelsen i forvejen.

Tilmeldt dansk oplagskontrol.

Medlem af Danske Medier.

Issn 0107-5616 issn 1901-4546 (online)

Magasinet er trykt med vegetabiliske farver på miljøgodkendt papir.

Alle advokater modtager link til onlineudgave af magasinet i nyhedsbrevet. Afmeld printudgaven af Advokaten på postkasse@advokatsamfundet.dk.

ADVOKAT
SAMFUNDET

AI HANDLER OGSÅ OM RETTIGHEDER

Af Martin Lavesen, formand for Advokatrådet · Foto Jeppe Carlsen

På kort tid har AI vundet massivt indpas i advokatbranchen og bruges nu hver eneste dag til at løse store og små opgaver på advokatkontorerne rundt om i landet. Det er en positiv udvikling, og det kan gavne både kontor og klient – forudsat, at alle er bevidste om, at advokaten har det endelige ansvar, når der ydes rådgivning med støtte fra AI.

Selv om det går stærkt, har vi alle fortsat meget at lære om brugen af kunstig intelligens. Vi skal som branche også være med til at finde svar på, hvordan det stiller advokatfuldmægtige, hvis “rugbrødsarbejdet” kan klares ved at prompte og udvikle AI-agenter. Vi skal naturligvis også påvirke og interessere os for, at vores universiteter får taget AI dybere ind i jura-uddannelserne, så fremtidens advokater er klædt på til, at AI er en integreret del af jobbet.

Som faggruppe – der lever af og for rettigheder – bør vi dog også rette opmærksomheden mod endnu et væsentligt tema: De juridiske problemstillinger, som borgere og virksomheder rammes af, i takt med at AI ruller ud. Det er for eksempel tydeligt, at risikoen for digitale krænkelse vokser med AI’s udbredelse. Sprogmodellerne bygger på data, og hvem der har rettighederne til de data, og hvilke data modellerne egentlig trænes på er væsentlige temaer.

Der er allerede flere verserende søgsmål om dette spørgsmål.

Der kører for eksempel en sag, hvor en gruppe danske nyhedsmedier m.fl. organiseret i DPCMO har sagsøgt OpenAI for at have krænkede ophavsretten til data (artikler). Dertil kommer problemstillinger om retten til eget ansigt, stemme og identitet.

Begreber som deepfakes, syntetisk indhold, manipulerende AI og kunstige personaer udfordrer visse af vores mest grundlæggende rettigheder – og kan ramme alt fra kunstnere til børn på sociale medier. Vi skal også have fokus på, hvordan algoritmer og AI benyttes af myndighederne til at træffe beslutninger. Hvad ligger til grund for beslutningen? Hvordan har algoritmen konkluderet? Kan borgeren opnå indsigt i beslutningen?

Det er for mig tydeligt, at vi som advokater går ind i en fremtid, hvor vi ikke bare skal kunne bruge den kunstige intelligens i vores daglige arbejde. Vi har som faggruppe en rolle at spille for at beskytte de rettigheder, der kan komme under pres af den teknologi, der stedse bliver mere avanceret.

Vi skal forstå teknologien i dybden og kunne tænke kritisk og forstå begrænsninger og fejlkilder. Kun på denne måde kan vi reelt hjælpe borgerne og opretholde retssikkerheden. ♦

Tvivlsom tolkning

Advokatrådets strafferetsudvalg vil have Folketinget til at genoptage arbejdet med at få certificerede tolke tilbage til domstolene.

Mikael Skjødt formand for strafferetsudvalget efterlyser, at der bliver lavet et centralt tolkeregister, hvor det tydeligt fremgår, hvilke kvalifikationer tolkene har.

“I 2023 blev der faktisk lavet en rapport med forslag til, hvordan vi kan få certificerede tolke tilbage til domstolene og oprette et tolkeregister, så vi kan være sikre på, at der er andre, der har vurderet tolkens kvalifikationer, før han sidder i retten,” siger han.

Han ved ikke, hvorfor der ikke er blevet fulgt op på rapportens anbefalinger, men det er noget, som Advokatrådet vil rejse over for det nye folketing.

Han forstår, at domstolene slås med andre udfordringer, der også skal løses.

“Selvfølgelig skal man bruge ressourcer i retsvæsenet på at få flere dommere og få sagsbehandlingstiden ned, men hvis der bliver oversat rigtigt, vil det formentlig også sætte hastigheden op i systemet,” siger Mikael Skjødt.

Justitsmonitor 13. april 2026

1544

er antallet af udøvende advokatfuldmægtige

Arbejdet om advokatundersøgelser skydes formelt i gang

I kølvandet på Højesterets domme i sagen om advokatundersøgelsen af TV 2 oplyste Advokatrådets formand, Martin Lavesen, i december, at Advokatrådet ville genbesøge den vejledning om advokatundersøgelser, som rådet udarbejdede i 2022.

“Det gør det naturligt at vurdere, om nogle dele kan og bør præciseres. Det er ikke et spørgsmål om at lave alting om, men om at sikre, at vejledningen også fremover tydeligt afspejler det ansvar, der følger med et værktøj, som tillægges stor betydning – både juridisk og i offentligheden,” siger formand for Advokatrådet, Martin Lavesen.

Ombudsmanden hædres for indsats for retsstaten

Advokatsamfundets Fond tildeler Christian Britten Lundblad, nuværende Folketingets Ombudsmand, fondens hæderspris for en mangeårig og markant indsats til gavn for retsstaten og retssikkerheden.

“Christian Britten Lundblad har sat et tydeligt aftryk på den offentlige debat om retsstaten, retssikkerhed og retspolitiske emner. Det har han gjort både som embedsmand, dommer og retspræsident – og nu også som ombudsmand. Han har arbejdet hele vejen rundt i det juridiske system og har bidraget til vigtige diskussioner, der rækker langt ud over den enkelte institution og har haft betydning for udviklingen af retssikkerheden i Danmark,” siger Martin Lavesen, formand for Advokatrådet og Advokatsamfundets Fond.

“Jeg er meget beæret og taknemmelig for at modtage netop denne pris. Jeg har i rigtig mange år haft det store privilegium at arbejde for vores retssamfund, herunder i mange sammenhænge med Advokatsamfundet og dets medlemmer. Uafhængige advokater fordelt over hele landet med en bred vifte af specialer er afgørende for værnet om borgernes retssikkerhed – og vi har fortsat meget sammen at arbejde for,” siger Christian Britten Lundblad.

Juridisk indsigt, du kan bruge i praksis

Et kursus hos JUC giver dig aktuel viden om lovgivning, praksis og juridiske problemstillinger – omsat til konkrete værktøjer, du kan bruge i din rådgivning.

96%

Fik praktisk og
relevant viden
fra kurset

Find dit næste juridiske kursus på juc.dk/kurser

Tallene er baseret på deltagernes evalueringer af JUC's arrangementer i 2025

JUC

Ny retshjælpsalliance: Retshjælpen svigter – en kommende regering bør lave en reform

Retshjælpsystemet er i dag så komplekst, underfinansieret og usammenhængende, at adgangen til retfærdighed i praksis ikke er reel for alle. Derfor opfordrer Justitia, Stenbroens Jurister, Retshjælpen Fyn, Aarhus Retshjælp, Advokatsamfundet og Danske Advokater en kommende regering til at gøre en reform af retshjælpen til en politisk prioritet.

Alle skal have adgang til at få prøvet deres sag. Det er et grundlæggende princip i en retsstat. Men i praksis holder formålet med systemet ikke til mødet med virkeligheden.

Andrew Hjuler Crichton, generalsekretær i Advokatsamfundet, siger: "Vi har i mange år sagt, at vores retshjælpsystem er nødlidende, og at det desværre rammer de mest udsatte borgere i vores samfund. I realiteten oplever den gruppe borgere ikke lighed for loven, og de har mere end almindeligt svært ved at få juridisk rådgivning og få ført en sag, som en konsekvens af, at systemet ikke fungerer. Den kommende regering bør derfor sætte det højt på den politiske agenda at igangsætte konkrete og effektive tiltag, så vi får løftet retshjælpsområdet, så færre borgere oplever ulighed i retssystemet."

Ny vejledning for bistandsadvokater

I årevis har bistandsadvokater været på usikker grund, da der har manglet klare retningslinjer for deres rolle og for opgaven som bistandsadvokat. Det bliver der nu rettet op på med en ny vejledning. Forperson for Bistandsadvokaternes Landsforening og bistandsadvokat, Helle Hald, håber, at flere advokater nu vil påtage sig hvervet, og hun forventer, at retssikkerheden for ofre for blandt andet vold og voldtægt vil blive øget.

"Det er første gang, vi har haft mulighed for at udgive en vejledning, og den har været savnet længe. Det har været et kæmpe arbejde. Men nødvendigt. For i mange år har der manglet tydelighed omkring opgaven, rollen har for nogle været uklar, og det har afholdt mange advokater fra at søge mod hvervet. Med den nye vejledning er der hjælp at hente, og vi håber, at flere advokater vil være motiveret til at påtage sig opgaven, når der nu er mere tydelighed omkring den. Det er også meningen, at vejledningen skal skabe mere ensartethed og højere kvalitet i udførelsen af hvervet."

Find vejledning for bistandsadvokater på forningens hjemmeside balf.dk

Retssikkerhedskonferencen 2026

Sæt kryds i kalenderen 29. oktober.

I år afholdes årets retssikkerhedskonference i et samarbejde mellem Danske Advokater og Advokatsamfundet den 29. oktober på Lange-liniepavillonen. Som et nyt tiltag vil der om formiddagen være workshop om et aktuelt rets-politisk emne, hvor alle kan deltage og give bidrag. Eftermiddagen afholdes som konferen-ce med indlæg, politisk debat mm. og afsluttes med netværk. Det er gratis at deltage, og pro-gram samt invitationer mm. udsendes efter sommerferien.

Gymnasieelever lærer om retsstatsprincipper i nyt uddannelsesprojekt

Hvordan fungerer retsstaten i praksis – og hvorfor må vi aldrig tage den for givet? Det skal gymnasieelever rundt om i landet arbejde med i et nyt undervisningsprojekt om retsstatsprincipper.

Eleverne får både en introduktion til retsstatsprincipper gennem undervisning fra advokater og arbejder med konkrete dilemmaer i praksis. Som en del af projektet udvikler de også idéer til korte film om retsstaten, hvor fem af filmene senere produceres professionelt og vises ved åbningen af IBA-konferencen i København i 2026.

Uddannelsesprojektet er udviklet af Advokatsamfundet i samarbejde med International Bar Association (IBA) – og i samarbejde med Levende Menneskerettigheder – som led i optakten til IBA's internationale konference i København i 2026, hvor over 6000 advokater kommer til København i oktober for at sætte fokus på retssikkerhed i samfundet.

8 er antallet af udøvende advokater i Advokatnævnet.

Læs Advokatnævnets årsberetning 2025 på advokatnævnet.dk

Når det gælder dit helbred, har du så tid til at vente?

Spring ventetid og mellemlid over med personlig rådgivning.

Du kan følge systemet. Eller du kan gå direkte.

One Health Insurance giver dig direkte adgang uden krav om henvisning fra egen læge. Med en personlig client manager får du én fast kontakt, der guider dig til de specialister og behandlingssteder, som er relevante for dig.

Samtidig får du frit valg af hospitaler og klinikker både i Danmark og internationalt. Det giver dig en større grad af fleksibilitet og mulighed for at vælge den behandling, der giver bedst mening for dig, frem for blot at følge et standardforløb.

Når det gælder, handler det ikke kun om at være dækket – men om at have hurtig adgang til den bedste behandling.

One Health Insurance Agency A/S

Palægade 8, 1261 København K

T: 32 26 88 11 • W: onehealthinsurance.com

One HEALTH
INSURANCE

AI ER OVERALT, NU SKAL VI PASSE PÅ VORES RETTIGHEDER

Fra en spæd opstart og tøvende tilgang er AI i form af forskellige tilpassede sprogmodeller nu et fast redskab og en integreret del af arbejdsdagen i mange advokathuse ligesom i mange andre virksomheder.

Også udenfor arbejdslivet har borgere brugen af AI inde på livet hver dag, uanset om de kontakter en virksomhed som kunder eller ser på sociale medier i fritiden. AI har givetvis mange fordele og muligheder for at finde og sortere information hurtigt, støtte og effektivisere arbejdet i det daglige, men med det følger også en række udfordringer og perspektiver, som er problematiske og udfordrer retssikkerheden. Udover dem de fleste efterhånden er opmærksomme på, såsom at AI kan tage fejl og bringer usandheder (hallucinerer), og at den kan være biased, er der tiltagende risici for digitale krænkelse af rettigheder.

Det gælder ikke mindst ophavsretten, retten til eget ansigt, stemme og identitet – og borgernes mulighed for at forstå og reagere, når algoritmer træffer beslutninger eller påvirker adfærd. Begreber som deepfakes, syntetisk indhold, manipulerende AI og kunstige personaer er noget, som enhver, der trykker på de digitale knapper, er nødt til at forholde sig til med en stærk kritisk sans.

I dette tema undersøger vi, hvordan rettigheder udfordres – og forsvares – i mødet med AI. Hvordan hjælper advokater borgere og virksomheder, når AI krænker? Hvor knækker håndhævelsen? Og hvordan finder man balancen mellem innovation, konkurrence og retssikkerhed?

En ting er de fleste enige om: AI kan gøre meget godt, men den passer ikke godt nok på vores rettigheder. Det skal der mennesker og jura til.

AI ER FANTASTISK I DE RETTE HÆNDER OG FARLIG I DE FORKERTE

AI rummer enorme muligheder – men man skal være på vagt som advokat, for der er mange juridiske uklarheder. De vil dog falde på plads, efterhånden som flere domme tikker ind verden over, mener advokat Jakob Plesner Mathiasen.

Kunne du tænke dig at se den nye film med Marilyn Monroe og James Dean? Det kan snart blive en mulighed, og selvom det kan virke spændende, så opstår der åbenlyst et spørgsmål om, hvornår det er etisk og juridisk forsvarligt at genoplive afdøde filmstjerner og skabe nye værker med kunstig intelligens.

“Vi kommer til at se mange både spændende og skræmmende ting omkring kunstig intelligens (AI), og der handler det i høj grad om, hvem der har ansvaret for det, der kommer,” siger Jakob Plesner Mathiasen, advokat og partner hos Gorrisen Federspiel.

Han er specialist i rådgivning inden for IP-ret og har hjulpet med flere sager om AI og rettigheder. De sager er fortrolige, men han bruger meget tid på at belyse, hvor AI fører os hen, når det handler om ophavsret og er også vært på podcasten Entertainmentretten, som sætter fokus på emnet.

“AI-teknologien sænker adgangsbarrieren for kreativ produktion betydeligt. Det er en reel gevinst. Men den medfører samtidig en massiv stigning i middelmådigt indhold.”

Identitet og deepfakes

“Lige nu taler vi meget om genoplivning af afdøde kendte, hvor vi i Danmark er fremkommet med et lovforslag til ophavsretsloven om, at man ikke digitalt må benytte sig

af afdødes ansigter og stemmer, før der er gået 50 år efter deres død. Det har vakt interesse fra USA, hvor der er friere rammer for kommerciel brug af afdøde, og man for eksempel har haft retspraksis om, at man lovligt har kunnet bruge Einstein i en bilreklame efter hans død. Indtil nu har det været uafklaret, præcis hvor lang tid ens identitet er beskyttet mod kommerciel brug, når man er død. Med AI er det blevet højaktuelt at afklare. Og her går Danmark forrest med det nye lovforslag. Det er faktisk det første egentlige lovforslag af sin art i verden, der sætter en klar grænse og giver alle borgere – ikke kun kendte – en beskyttelse mod deepfakes.”

En ting er at bruge kendte personer i nye film. Noget andet er at bruge dem i helt andre situationer, end de er kendte for. Der er allerede set en del groft krænkende sager, særligt i udlandet, omkring brugen af deepfakes i pornografi, hvor ægte personers ansigter bliver brugt i falske sammenhænge. Men selvom det som udgangspunkt er forbudt at bruge både levende og afdøde menneskers ansigter til AI-videoer uden samtykke, kan det være svært at håndhæve ens rettigheder.

“AI er fantastisk i de rette hænder – og lige så farlig i de forkerte. Juraens rolle bliver ikke at bremse teknologien, men at sørge for, at den bruges ansvarligt,” siger Jakob Plesner Mathiasen.

Det handler om licensiering

“Der er også en positiv måde at benytte AI-teknologien på, hvor for eksempel en skuespiller som Michael J. Fox, der i dag lider af Parkinson, eller en sanger kan genoplive og forlænge sin karriere ved hjælp af AI. Så i hænderne på de rigtige, er der mange spændende muligheder. Men som altid med ny teknologi, så åbner det jo også for snyltere og dårlig adfærd. Generelt er jeg optimist omkring AI, men jeg har også en del etiske bekymringer,” siger Jakob Plesner Mathiasen og peger specifikt på flere områder, man som advokat bør være opmærksom på:

“I forhold til ophavsret handler det om licensering, og at de ’rigtige’ rettighedshavere, altså dem, der skaber kultur, bliver beskyttet og får sikret deres rettigheder og identitet, så de har mulighed for at kontrollere og licensere deres rettigheder.

Han er ikke i tvivl om, at medmindre arvinger sætter sig imod det, så skal vi til at vænne os til at afdøde kunstnere fortsætter med at være i live på lærredet eller i musikken.

Domstole skal tilpasse sig hurtigt

Overordnet vurderer Jakob Plesner Mathiasen, at Danmark og Europa har et solidt lovgivningsmæssigt udgangspunkt og et godt retssikkerhedsmæssigt fundament sammenlignet med USA. Men at det vil afhænge af, hvordan lovgivningen udmøntes i praksis og udvikles gennem domstolene.

“Europa lovgiver på forkant med bred og detaljeret regulering. USA overlader i højere grad til domstolene at udfylde rammerne. Men i sidste ende bliver det afgørende for begge systemer, hvordan domstolene fortolker reglerne, og hvor hurtigt de gør det,” siger han og tilføjer:

“Det er afgørende, at domstolene

hurtigt kan tilpasse og udfylde eventuelle huller, så der ikke opstår tomrum i beskyttelsen.”

Der er allerede adskillige søgsmål i gang i USA, Europa og Kina. Der er også faldet nogle klækkelige erstatninger på området.

“Det er ikke så længe siden, der var en stor amerikansk sag om AI-brug af bøger. Den resulterede i et forlig på cirka 10 mia. kroner.”

Jakob Plesner Mathiasen bruger selv en del tid på at læse domme igennem fra både USA og Kina, og han mener, at selvom AI-indhold vurderes forskelligt, så vil de afgørelser også få betydning for Europa og Danmark.

“Det er afgørende, at domstolene hurtigt kan tilpasse og udfylde eventuelle huller, så der ikke opstår tomrum i beskyttelsen.”

“Jeg har aldrig før i min karriere oplevet, at dommere, advokater og lovgivere i hele verden bliver disruptet på samme tid og skal forholde sig til præcis den samme nye teknologi og de samme problemstillinger,” siger han.

“Kina beskytter AI-genereret indhold markant mere end USA og Europa. Det er fascinerende at sammenligne, hvordan retstilstanden udvikler sig forskelligt for den samme teknologi.”

Trods de foruroligende begivenheder, der udspiller sig i realtid på AI-området – for eksempel at kunstig intelligens i skrivende stund bliver anvendt som våben i krigsførelse, så er Jakob Plesner Mathiasen “optimist på menneskehedsens vegne.”

Alligevel har han en advarsel. Den handler om, hvem der har ansvaret, når AI handler selv.

AI-Agenter er risikable

Den nye fase af kunstig intelligens består af såkaldte AI-agenter – systemer, der kan handle autonomt på vegne af brugeren: sende mails, indgå aftaler, flytte data eller foretage handlinger online, og den er ikke bleg for at begå ulovligheder, medmindre den bliver konfigureret korrekt til ikke at gøre det. Her vil der komme en række sager om ansvarsplacering.

“Det er her, vi nok kommer til at se nogle af de største fejltrin,” vurderer Jakob Plesner Mathiasen. “Man kan formentlig sjældent gemme sig bag, at ‘det var AI’en, der gjorde det.’”

Retligt set er udgangspunktet klart:

Ansaret kan ikke uden videre fralægges. Hvis ens AI-agent krænker ophavsrettigheder, deler persondata eller foretager dispositioner, som den ikke må, taler meget for, at den person eller virksomhed, der ukritisk har

sat systemet i gang, risikerer at hæfte for det. Man har allerede set et eksempel på dette i Canada.

“Hvis det var en medarbejder, ville man også kunne have et ansvar. Det ændrer sig formentlig ikke, bare fordi det er en algoritme.”

Samtidig peger han på, at mange virksomheder undervurderer risikoen, fordi teknologien fremstår effektiv og selvkørende. Derfor skal AI-agenter bruges med omtanke. Det kræver sikkerhedsfiltre og kontrolmekanismer. Her kan juraen måske hjælpe med at sørge for, at sikkerhedstjekkerne bliver foretaget.

“Jeg har tiltro til lovgivningen, og at juraen nok skal få styr på de her ting på den ene eller anden måde. Historien siger, at nogle gange, så tager det tid med ny teknologi, men indtil videre, så har juraen historisk set fået tingene under kontrol.” ♦

ALLE BØR HAVE KØREKORT TIL AI

AI rulles ud i rekordfart, og selvom lovgivningen er nogenlunde på plads, så kniber det med håndhævelsen, advarer advokat Miriam Michaelsen. Hun mener, at alle borgere har brug for digital dannelse og et kørekort til AI.

Miriam Michaelsen har som advokat, forkæmper for bedre digital beskyttelse, medlem af regeringens ekspertgruppe om regulering af Big Tech og forperson for Medierådet for Børn og Unge arbejdet med en lang række sager om digitale krænkelse begået via digitale platforme – sociale medier. Hun har haft mange sager om krænkelse og grooming af børn og unge samt sager med voksne ofre, der blandt andet bliver misbrugt i falske reklamer på nettet.

Efter et langt sejt træk går det den rigtige vej med regulering og håndhævelse for at sikre ofre for digital vold bedre beskyttelse, men samtidig bliver AI nu implementeret, uden at regulering og håndhævelse er på plads, mener hun.

“Nu har vi endelig fået sat fokus på sociale medier og digitale platforme, og hvordan de ikke efterlever grundlæggende rettigheder og etiske principper. Alligevel har jeg en klar opfattelse af, at vi alle sammen nu igen sover i timen i forhold til AI. Det bliver rullet ud, uden at vi har forholdt os til, hvad det gør ved borgernes rettigheder – og hvordan de rettigheder håndhæves i praksis. Så nu risikerer vi at gentage alle de fejl, vi har begået før med sociale medier,” siger hun.

AI uden sikkerhedsgodkendelse

Mens fysiske produkter som medicin, biler og legetøj skal gennem omfattende godkendelses- og sikkerhedsprocedurer, bliver AI-systemer lanceret

direkte til brugerne uden filter.

“Enhver anden producent af fysiske produkter skal dokumentere, at det lever op til menneskerettigheder, datasikkerhed og forbrugerbeskyttelse. Men med AI ser det ud til, at man igen bare har tænkt: Nu ruller vi det ud – og så må vi tage problemerne bagefter.”

Miriam Michaelsen mener, at der er en grundlæggende udfordring med retssikkerheden, når man implementerer AI uden at forholde sig ordentligt til, hvad AI gør ved os – eller vores børn.

“Et konkret eksempel var Snapchat, der lancerede My AI, som kun kan fjernes mod brugerbetaling. Og når vi undersøgte funktionen, viste det sig jo, at det overhovedet ikke var i orden, hverken ift. datahøst, fastholdelse og skadeligt indhold, som den eksponerede brugerne for, særligt børn og unge. Ligeledes er der masser af eksempler med ChatGPT, der bare træner løs på brugernes data og træffer beslutninger, som kan få vidtrækkende konsekvenser for den enkelte bruger.”

AI-integrerede funktioner på sociale medier og søgetjenester gør det stadig sværere for børn og unge at skelne mellem ægte og falsk indhold.

“I Medierådet har vi lige lavet en rapport blandt børn og unge på tværs af de nordiske lande, der viser, at rigtig mange har svært ved overhovedet at gennemskue, hvad der er rigtigt, og hvad der er AI-genereret. Når de samtidig svarer, at de får en stor del af deres nyheder via sociale medier, er det en udfordring for den demokratiske

samtale og debat. Vi har en kæmpe opgave i forhold til, at folk forstår, hvad der er ægte, og hvad der er falsk, det gælder for børn – men også for voksne.”

Platforme uden ansvar

Samtidig peger Miriam Michaelsen på, at platformene ofte tjener penge på det indhold, der krænker borgernes rettigheder – for eksempel gennem ulovligt indhold, annoncer eller algoritmer, der sporer brugernes præferencer.

Et gennemgående problem er ansvarsplaceringen. Når AI-genereret svindel, deepfake-videoer eller falske annoncer florerer på digitale platforme som for eksempel Meta, mødes ofrene ofte af tavshed eller sendes rundt i systemet, hvis de anmelder det til udbyderne.

“Platformene siger: Vi er bare en platform. Det er ikke vores ansvar. Gerningspersonerne kan man ofte ikke finde selv som helt almindelig borger – og så står de forurettede tilbage uden reel beskyttelse.”

Gratis AI koster

En del af forklaringen ligger i forretningsmodellen. Mange AI-værktøjer fremstår gratis eller ekstremt billige – men prisen betales i data.

“Den vigtigste regel at huske er, at hvis du ikke betaler for produktet, er du produktet. De digitale platforme er endda ikke hinandens konkurrenter. De er hinandens kunder. De sælger data, og det er en kæmpemæssig

forretning. De europæiske brugeres data og opmærksomhed. Data bliver opsamlet, solgt videre og brugt på kryds og tværs – ofte uden at brugerne reelt forstår konsekvenserne.”

Det gælder ifølge Miriam Michaelsen om at tage stilling til, hvad det er for produkter, vi bruger, og hvordan data bliver høstet og anvendt.

“Lige nu står vi i en virkelighed, hvor der er et kæmpe behov for digital dannelse. At folk forstår, hvad det er, de giver væk, når de bruger de her AI-værktøjer. Det er en udfordring også på individplan, at det er blevet proppet ned i halsen på os, uden at vi rigtig har forstået konsekvenserne.”

Det kræver også en håndhævelse af reglerne overfor de produkter og platforme.

“Hvis vi køber præmissen – jamen nu er det der, alle andre bruger det, så jeg skal også bruge det for ikke at komme bagud i AI-kapløbet – så kommer vi først til for sent at forstå de negative konsekvenser. Og de konsekven-

tech-giganter og afhængighed af for eksempel USA, er blevet endnu mere relevante. Jeg synes, man skal være meget påpasselig med brugen af AI.”

Kørekort til AI

Miriam Michaelsen efterlyser klarere rammer, effektivt tilsyn og reel håndhævelse men også digital dannelse af borgere, så de kan være med til at beskytte sig selv. Hun kunne godt se et scenarie, hvor man skal have et digitalt kørekort – også til AI.

“Jeg synes, man skal stille spørgsmålstejn ved, om AI skal bruges af alle, når det som nu stadig er i udviklingsfasen. AI kan alt muligt godt, men det er jo værktøjer, som man skal forstå at anvende og vælge til og fra. Der er lavet regler, som skal beskytte brugerne, men du skal selv finde informationen om, hvordan din data behandles, så den ikke sælges videre. Mange

at kræve håndhævelse af nogle grundlæggende rettigheder.”

Det er altså et fælles ansvar mellem myndigheder, virksomheder og borgere, derfor:

“Stop op og tænk jer godt om, før I bare kører med på en AI-bølge. Rettighederne kommer ikke af sig selv.” ♦

“Den vigtigste regel at huske er, at hvis du ikke betaler for produktet, er du produktet.”

ser kan allerede ses nu, blandt andet i gymnasierne og i folkeskolerne, hvor børn og unge bruger AI-værktøjer til at skrive opgaver.”

Det gælder også professionelle sammenhænge. Miriam Michaelsen advarer direkte mod ukritisk at implementere kommercielle AI-løsninger i virksomheder herunder advokatkontorer uden fuld indsigt i, hvordan dataen behandles.

Hendes eget kontor har valgt en restriktiv linje og anvender udelukkende open source- og europæiske løsninger – og ingen generativ AI, før der er fuld klarhed over datahåndtering og rettighedsbeskyttelse.

“Vi står et andet sted nu geopolitisk, end vi har stået tidligere. Så de bekymringer, vi har haft i forhold til

mennesker forstår formodentlig ikke, hvad konsekvensen er ved ikke at gøre noget aktivt for at beskytte deres data.”

“Vi har brug for hegnspæle for brugeren af AI. For gennemsigtighed. For ansvar. Og for, at reglerne ikke bare findes på papiret, men også virker i praksis.”

Det kræver blandt andet også, at borgere og brugere selv er vågne. Hendes opfordring er derfor, at alle brugere af AI tager ansvar.

“Vi er nødt til at forholde os til, hvad det er, vi giver væk, når vi bruger de her produkter. Vi er nødt til at kræve gennemsigtighed, og vi er nødt til

VI SKAL REGULERE KLOGT OG SKABE RUM TIL KONKURRENCEN OM AI

Europa har travlt med at komme ind i kampen om AI-markederne og dominansen fra USA og Kina uden at gå på kompromis med borgernes rettigheder. Det kræver den rette balance mellem regulering og retssikkerhed.

Europa mangler ikke regler for kunstig intelligens og digitale løsninger. Tværtimod. GDPR, Digital Services Act og AI Act indeholder omfattende beskyttelse af borgernes rettigheder. Alligevel opleves et voksende gab mellem rettigheder på papiret og den faktiske beskyttelse i praksis. Omvendt ses reguleringen også som en væsentlig hindring for, at vi laver vores egne AI-løsninger mv. i EU.

Klager over og sager om datamisbrug, manipulation eller ulovlig AI-brug kan tage år – hvis de overhovedet bliver taget op.

“Der er regulering. Der er steder at klage og steder at føre sager, men håndhævelsen halter. Mange oplever, at systemet ganske enkelt ikke kan følge med,” siger advokat Jørgen Bek Weiss Hansen, medlem af Advokatrådets internationale udvalg og fast tilknyttet CCBE's IT Law-Komité.

Tech-giganterne fra USA og Kina skal overholde europæisk lov overfor europæiske brugere, men det er ikke altid, de gør det. For eksempel hvis du skriver på din hjemmeside, at AI ikke må træne på dine data eller krænke din ophavsret, og den så gør det alligevel. Det kan medføre søgsmål samt anke- og erstatningssager, der trækker i langdrag og udhuler rettighederne imens.

Derfor har EU ifølge Jørgen Bek Weiss Hansen en opgave i at sørge for, at Europa har egne AI-systemer og digitale løsninger, som både sikrer rettigheder og overholder lovgivningen samtidig med, at de kan klare sig

i konkurrencen fra de store, som indtil videre er forrest i kapløbet.

Det er noget af en opgave og balancegang, som henviser til 'Draghi-rapporten', som handler om, at EU på alle teknologiske områder skal sikre Europas evne til at skabe varig velstand, sikkerhed og social sammenhængskraft i en verden med hård glo-

bal konkurrence – især fra USA og Kina – uden at opgive europæiske værdier.

Lige nu er enkelte dele af EU's AI-forordning, AI Act, derfor blevet udsendt for at gøre plads til nødvendige justeringer på grund af konkurrencedilemmaet. Grundelementet i AI Act om mere innovation og en risikobaseret tilgang står ved magt.

“Reguleringen er ikke et problem i sig selv,” siger Jørgen Bek Weiss Hansen.

“Hvis reguleringen skaber klarhed om ansvar og rettigheder, er den en fordel. Problemet opstår, når regulering bliver et symbolsk bureau-

krati, der ikke beskytter noget reelt og uproportionalt, og det arbejder man med nu.”

For hvis ikke risikerer Europa at regulere så stramt, at al udvikling flytter ud – hvorefter teknologien importeres færdigudviklet.

“Så bliver vi afhængige af USA eller Kina, og vi ender med at købe al AI fra USA eller Kina og kan så klappe os selv på skulderen over, at vi ikke udviklede ‘farlig’ teknologi i Europa. Men det er ikke en sejr – det er et strategisk nederlag,” mener han og tilføjer:

”Lige nu arbejder vi i CCBE-komitéen med de digitale omnibusser fra EU, som er en udløber af Draghi-rapporten, og som i udgangspunktet er ment til at mindske bureaukrati og give mere fleksibilitet, og som kan påvirke den endelige lovgivning. Her er jeg fortaler for en simplificering dér, hvor det giver mening, så EU kommer med i konkurrencen om at udvikle AI-produkter og andre digitale løsninger. Der bør være friere og bedre rammer.”

Søgsmål mod Meta

Jørgen Bek Weiss Hansen er ikke imod amerikansk teknologi og AI, men han er med til at stå imod, når den forgriber sig på borgerne.

Som advokat og partner i firmaet Lassen Ricard repræsenterer han SOMI, en hollandsk NGO, som har anlagt gruppesøgsmål i Danmark og tilsvarende retssager i flere andre europæiske lande. Søgsmålet i Danmark anklager Meta for bevidst at udnytte og

skade børn gennem afhængighedsskabende og manipulerende algoritmer og andre features.

”Først har vi varslet et gruppesøgsmål mod dem, hvis de ikke opfører sig ordentligt, og nu er det blevet en realitet. Vi har en lovgivning i Europa, som siger, at man ikke må manipulere med brugere, navnlig ikke børn, på en måde, som skader dem, og at man tværtimod skal beskytte børnene.”

I marts faldt der dom i to lignende søgsmål mod Meta i USA, som var rejst af henholdsvis staten New Mexico og en ung pige, der sagsøgte, fordi hun var blevet afhængig af sociale medier med psykiske skader til følge. I begge sager fik sagsøgerne medhold.

Dommene faldt på et afgørende tidspunkt, hvor Europa diskuterer, hvordan man som borger sikrer sig mod misbrug af AI-teknologien.

”Det afgørende bliver håndhævelsen. Reglerne nytter jo ikke meget, hvis de enten ikke bruges – eller bruges vilkårligt,” siger Jørgen Bek Weiss Hansen.

Han mener, at gruppesøgsmål i stigende grad kan blive anvendt, når den almindelige håndhævelse ikke slår til.

”Gruppesøgsmål ledet af NGO’er og lignende er én mulighed. Men myndighederne har også et ansvar og mulighed for at håndhæve reglerne. Forbrugerombudsmanden, Datatilsynet, EU-Kommissionen og andre, de har også muligheder under loven for at gribe ind,” siger Jørgen Bek Weiss Hansen og uddyber:

”Retssikkerhed handler ikke kun om regler – men om, at borgeren kan mærke dem, og det kræver en mere effektiv håndhævelse.”

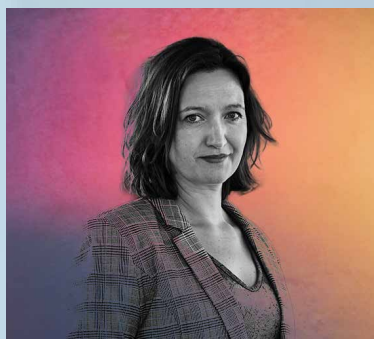
Lovgivninger clasher

Grit Munk er digitaliseringspolitisk chef i IDA, og hun mener, at det handler om at sikre digital suverænitet, og at Europa har deres egne systemer, så de ikke bliver spillet skakmat af tech-giganterne.

“Det handler ikke om at skifte alt ud i morgen. Men nogle systemer er så kritiske, at vi skal have kontrollen selv.”

“Men det er jo lidt som at bede om en enhjørning. Den findes ikke, før vi får lavet noget, der ligner.”

Som hun ser det, er intentionen ikke at frigøre alt fra USA, men at dæmme op for alt, hvad der har med

sikkerhed at gøre.

“Lovgivningerne i USA og Europa clasher, fordi i USA skal du som udbyder stille data til rådighed for myndighederne, hvis der for eksempel er noget, der er relevant i forhold til kriminalitet eller terrorisme. Nogle virksomheder har så sagt, at de krypterer data fra Europa, så de ikke kan læse det, mens andre siger, vi udleverer ikke data fra Europa, men det beror på tilliden, om man kan være helt sikker på det,” siger hun.

Et centralt konkurrenceproblem er Europas afhængighed af amerikanske systemer. Cloud-kapacitet, styresystemer og store AI-modeller ejes i

vid udstrækning af få tech-virksomheder uden for EU.

“Vi har et monopolproblem, når vi reelt ikke kan vælge andet. Uden reelle alternativer er der ingen konkurrence – og dermed ingen reel frihed.”

Grit Munk understreger, at digital suverænitet ikke betyder et farvel til amerikansk teknologi, men en strategisk prioritering af europæiske løsninger – især på kritiske områder som sundhedsdata, forsyning og borgerinformation.

“Det handler ikke om at skifte alt ud i morgen. Men nogle systemer er så kritiske, at vi skal have kontrollen selv. Vi skal til at være meget mere strikse på det område, end vi hidtil har været.”

Overfortolkning kan bremse innovation

Ifølge Grit Munk har AI meget store potentialer for eksempel indenfor industrioptimering, energibesparelser og det sundhedsfaglige område ved screening mv.

Men det er vigtigt, at der bliver skabt rum til innovation, og så skal det sikres, at data bliver beskyttet.

“Der er jo ikke nogen, der er interesseret i, at andre end de nødvendige sundhedsfaglige personer skal have adgang til vores personlige sundhedsoplysninger. Samtidig går ønsket om digital suverænitet jo hånd i hånd med ønsket om bedre konkurrenceevne. Hvis vi satser mere på løsninger fra de mange danske eller europæiske virksomheder dér, hvor det giver mening, så får vi også øgede kompetencer, øget konkret viden og flere erfaringer, der bliver i Danmark – eller Europa for dens sags skyld.”

Grit Munk er enig i, at der skal findes den rette balance af regulering, der både sikrer innovation og udvikling samtidig med, at man passer på borgernes rettigheder.

”Jeg vil gerne advare mod både at deregulere for meget for at komme hurtigere ind i kapløbet men også mod at overfortolke den lovgivning der allerede er, sådan at det bremser for udviklingen,” siger hun og tilføjer:

”Vi har faktisk et rigtig godt regulatorisk grundlag i EU. Udfordringen er ikke for mange regler, men manglende ensartet fortolkning, manglende tilsyn – og risikoen for overfortolkning.”

Hun påpeger, at det også er et problem, at frygt er ved at blive en innovativ stopklods – især i offentlige myndigheder og rådgivende brancher som advokatbranchen.

”Jeg har et lille opråb til jurister: Man skal passe på med at overfortolke. Selvfølgelig skal reglerne overholdes. Men når man går med livrem og seler hele tiden, risikerer man at spænde ben for løsninger, der faktisk er både lovlige og ansvarlige.”

Hun mener, at mange barrierer ikke skyldes GDPR eller AI-forordningen i sig selv, men manglende vejledning, uklare standarder og uens praksis på tværs af kommuner og myndigheder. Det er det, som AI-reglerne skal arbejde for.

”Vi skal henimod noget, der er så brugervenligt som muligt, og have klare vejledninger og ensartede fortolkninger.”

Grit Munk er selv med i et standardiseringsudvalg, der arbejder med anbefalinger til, hvordan det kan ske.

Små, lukkede AI-løsninger

Et konkret bud på balancen mellem innovation og beskyttelse er udviklingen af små, lukkede sprogmodeller – frem for de globale modeller fra de store udbydere.

”Små AI-modeller kan trænes på specifikke datasæt – for eksempel dansk lovgivning eller sundhedsdata – og køre i lukkede miljøer,” forklarer Grit Munk.

”En ekstra gevinst er, at de giver bedre datasikkerhed, som beskytter personoplysninger, mere præcise resultater, fordi de træner på lokale data, og endda lavere energiforbrug, fordi du søger indenfor en mere snæver ramme, for eksempel dansk lovgivning og ikke amerikansk.”

Den type løsninger kan ifølge hende både styrke europæisk konkurrenceevne og reducere afhængighed af internationale tech-giganter. AI Act er stadig under udvikling, og både definitioner og standarder er i bevægelse.

”Det er faktisk positivt, at AI Act er dynamisk. Det giver mulighed for at rette begynderfejl, som vi har set med GDPR,” siger Grit Munk. ♦

NÅR AI KRÆNKER

Både EU's AI Act, GDPR og dansk lovgivning giver mulighed for at klage over manipulerende AI indhold – herunder deepfakes og skjult påvirkning.

Du kan reagere, hvis en AI-model:

- Træner på data, den ikke må og krænker ophavsretten
- Forsøger at manipulere adfærd (for eksempel frygt, tvang eller skjult påvirkning)
- Udnytter sårbarhed (for eksempel børn, ældre eller økonomisk udsatte)
- Bruger billede, stemme eller identitet fra en virkelig person uden samtykke – medmindre det er tydelig satire eller parodi
- Er AI-genereret uden tydelig mærkning
- Fungerer som en deepfake, der kan skade omdømme eller privatliv

Her kan du klage:

- Platformen (for eksempel Meta, TikTok, YouTube): Anmeld indholdet og gem dokumentation.
- Datatilsynet: Hvis videoen bruger personoplysninger eller profilerer borgere.
- Politiet: Især ved deepfakes eller grove krænkelse.

Husk dokumentation:

- Link eller ID på videoen
- Dato og platform
- Hvorfor indholdet er manipulerende eller krænkende
- Screenshots/skærmoptagelse

KAMPEN OM OPHAVSRETTE ER RYKKET OP I EN NY LIGA

Tech-giganternes AI-tjenester udfordrer ophavsrettens grundprincipper og har udløst et globalt slagsmål om ansvar og betaling for brugen af beskyttet indhold.

Advokat Maria Fredenslund har været med helt tilbage fra dengang, interesseorganisationen Rettighedsalliancen hed Antipiratgruppen. Meget har ændret sig på mere end et årti. Dengang sendte Antipiratgruppen erstatningskrav til personer, der ulovligt delte musik og film via fildelingstjenester og lignende. Nu er udfordringen ikke alene brugernes adfærdsmønstre, men i høj grad de store amerikanske tech-giganter som for eksempel OpenAI, Meta, Google og Microsoft.

”Bundlinjen er, at rettighedshaverne står over den største udfordring nogensinde. Det er noget helt andet, vi er oppe imod i dag. Tech-giganterne bygger deres milliardforretning på indhold, som de i virkeligheden stjæler fra alle mulige tjenester på internettet. Nu har jeg været med i alle årene, og jeg er virkelig bekymret,” siger Maria Fredenslund, direktør i Rettighedsalliancen, som repræsenterer over 100.000 danske rettighedshavere fra blandt andet medie-, film-, litteratur- og musikbranchen.

Hun går så langt som at sige:

”Det er historiens største tyveri af ophavsrettigheder, og ikke nok med det – det stjalne indhold bliver brugt til at skabe nyt indhold, der konkurrerer direkte med rettighedshaverne.”

Og det er hun ikke ene om. Advokat Peter Schønning kalder også tech-giganternes handlinger for det største ophavsretstyveri nogensinde og siger:

”Tech-giganterne har gennemtrawlet hele internettet, og så har de høstet alt, hvad de kunne, af ophavsretsbeskyttet materiale – tekster, billeder, musik og hvad ved jeg. Det har de smidt ind i nogle generative AI-løsninger, som gør det muligt for brugerne at lave et output, der direkte konkurrerer med det oprindelige materiale.”

Både Peter Schønning og Maria Fredenslund har været en del af en ekspertgruppe om AI og ophavsret nedsat af kulturministeren, som advokat Gitte Løvgren Larsen stod i spidsen for. Ekspertgruppen afleverede sine anbefalinger i september 2025. De tre advokater er sammen med resten af ekspertgruppen enige om, at der er behov for transparens i de data, som AI-tjenesterne trænes på.

”Hvis du for eksempel har skrevet noget og udgivet det, ved du jo ikke, om dit materiale indgår i træningsgrundlaget for et kunstigt intelligenssystem. Du kan godt skrive maskinlæsbart – altså i et teknisk format, som systemerne kan læse – at du ikke ønsker, at indholdet bliver brugt af AI-tjenesterne. Men hvordan kontrollerer du, at de overholder det? I princippet kan du kun gøre det ved at få adgang til selve ”maskinen”,” siger Gitte Løvgren Larsen.

Uden ordentlig adgang til tjenesternes træningsdata bør der ifølge Gitte Løvgren Larsen og resten af ekspertgruppen gælde en omvendt

bevisbyrde-regel.

”Så formoder man, at der er trænet på materialet. Enten viser du, at der ikke er trænet på det – eller også går vi ud fra, at der er,” forklarer Gitte Løvgren Larsen.

Svært at få indsigt

Rettighedsalliancen foretager løbende monitorering og undersøgelser, som afdækker brud på ophavsretten begået af AI-tjenesterne. Med navneskiftet til Rettighedsalliancen, som Maria Fredenslund er grundlægger af, fulgte også et skift i fokus. Interesseorganisationen arbejder med en målrettet indsats over for distributører af ulovligt indhold kombineret med adfærdsændringer gennem oplysning. Maria Fredenslund fortæller, at organisationen blandt andet er involveret i bevissikring til støtte for nogle af de retssager, der er anlagt, herunder Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation – DPCMO’s sag mod OpenAI. Første gang, organisationen involverede sig i ophavsretsproblematikken i forbindelse med kunstig intelligens, var i den såkaldte Books3-sag, som tog form i 2023 – kort efter OpenAI’s lancering af ChatGPT i november 2022.

”Sagen er det første eksempel på, hvordan det ulovlige marked spiller ind i udviklingen af kunstig intelligens. Dengang var AI-tjenesterne åbne omkring, hvad de trænede deres maskiner på, og derfor opdagede vi, at flere af

dem blandt andet brugte et datasæt ved navn Books3, som er en samling af ulovlige e-bøger fra en tysk pirattjeneste,” fortæller Maria Fredenslund.

Hun forklarer, at datasættet indeholder over 100.000 bøger – også skrevet af danske forfattere, som er blandt Rettighedsalliancens medlemmer. Det lykkedes Rettighedsalliancen at få fjernet datasættet flere steder på internettet ved at rette henvendelse til diverse tech-virksomheder og hjemmesider.

”Det er en løbende proces, og nogle hjemmesider fralægger sig desværre ansvaret og siger, at de bare er en host med et link. Vi har fået meget ud af sagen, da den var med til at sætte fokus på området.”

Arbejdet med at kortlægge brudtene på ophavsretten er blevet sværere, da transparensen er væk.

”I starten offentliggjorde AI-tjenesterne information om, hvilke datasæt de havde trænet på for at promovere deres maskiner. Det var et slags kvalitetsstempel, at de havde anvendt et meget stort datasæt med kvalitetsbøger. I dag har de lukket helt ned for informationerne om, hvad de træner den kunstige intelligens på med henvisning til, at der er tale om forretningshemmeligheder,” siger Maria Fredenslund.

Kan ikke sagsøges væk

Selvom det nogle gange kan føles som en umulig kamp at udrydde den uberegtigede brug af ophavsretsbeskyttet indhold, nytter indsatsen ifølge Rettighedsalliancens direktør noget:

”Det er ekstremt frustrerende for rettighedshaverne, at man føler, at man ikke kan stille noget op. Men det har en effekt at afdække og synliggøre problemet. Det er med til at skubbe på de politiske processer.”

Hun fortæller, at Rettighedsalliancen også godt kan rejse retssager, men at organisationen primært fokuserer sine ressourcer på andre indsatser. Hun tror og håber på, at de få retssager, der er anlagt i Danmark, kan give nogle svar.

”Ud over retssagen mod OpenAI har rettighedsorganisationen Koda lagt sag an mod den amerikanske AI musiktjeneste Suno for krænkelse af Kodas medlemmers rettigheder. Der verserer også andre sager i Europa, som måske kan give os nogle svar på rækkevidden af den nuværende lovgivning.”

Peter Schønning har som advokat og som repræsentant for flere rettighedsorganisationer fuld forståelse for den grundlæggende følelse af uretfærdighed og trang til at anlægge retssager for at vise, at man ikke vil finde sig i det.

”Man kan ikke sagsøge problemet væk, og det kan være tvivlsomt, hvad der kommer ud af det. Det er svært og dyrt at sagsøge tech-giganter på andre kontinenter end Europa, og der er nogle juridiske barrierer i forhold til territorialitet. Hvis man skal bruge den danske ophavsretslov i en dansk retssal, kræver det, at sagen kan forankres territorielt – og det er en grundlæggende hurdle. Men det kan være, man kan komme over den.”

Han bruger billedet, at man står ved foden af et bjerg i forhold til at anlægge retssager og få lavet ny lovgivning, men han vurderer, at det er lovarbejde i EU-regi, der for alvor kan batte noget.

”Det primære problem er, at den eksisterende lovgivning bliver overtrådt. Det er ikke nødvendigt med ny lovgivning for at komme efter nogle tech-giganter, der har gjort noget ulovligt. Men i forsøget på reelt at kunne håndhæve ophavsretten og beskytte kunstnerne kan der også være behov for at indføre ny lovgivning,” siger han og uddyber, at der er en generel politisk velvilje over for rettighedshaverne både i Danmark og EU.

Lovproces tager tid

Problemet er ifølge Gitte Løvgren Larsen grundlæggende, at udviklingen inden for kunstig intelligens går ekstremt hurtigt, mens lovgivningspro-

cessen i EU ikke bevæger sig i samme tempo. Det rykker sig dog den rigtige vej i EU, påpeger hun og henviser til Europa-Parlaments resolution om ophavsret og generativ AI fra 10. marts i år.

”Den har tydeligt trædesten fra nogle af anbefalingerne fra ekspertgruppen, og mit håb er, at parlamentet vil gå videre med det. Blandt andet giver parlamentet udtryk for, at tech-giganterne bør være transparente omkring, hvilke ophavsretligt beskyttede værker, de har brugt, og at EU’s ophavsretsregler skal gælde for systemer, der stilles til rådighed i EU, uanset hvor selve træningen er foregået. Det vil skabe klarhed og styrke både aftale- og håndhævelsesgrundlaget,” siger Gitte Løvgren Larsen.

Hun fremhæver desuden en anbefaling fra ekspertgruppen om at styrke brugen af menneskabt indhold ved blandt andet at sikre betaling til rettighedshaverne.

”Hvis du for eksempel går en tur i supermarkedet til musik genereret af kunstig intelligens, så er musikken ikke ophavsretligt beskyttet og kan derfor bruges gratis. Det be-

tyder, at dem, der hidtil har levet af at skabe musikken, mister deres indtægtsgrundlag. Hvis det endda er deres musik, der er trænet på for at skabe den AI-genererede musik, så har de i virkeligheden været med til at skabe grundlaget for at udkonkurere sig selv.”

Ekspertgruppen peger på, at her kan en kollektiv betalingsordning, som indebærer betaling for alle typer musik, og hvor pengene for eksempel kunne gå til støtte af musikbranchen, være værd at overveje.

Bedre rammevilkår for licensaftaler er også et område, som ekspertgruppen har arbejdet med, og som de tre advokater hver især bakker op om. Der er allerede nogle eksempler på licensaftaler – også i Europa blandt andet mellem OpenAI og franske Le Monde samt det spanske mediehus Prisa Media.

”Kunstnere skal selvfølgelig have betaling for deres arbejde, og det får man kun til at ske via licensering. Man skal derfor skabe rammerne for, at tech-virksomhederne overhovedet indgår licensaftaler. Selvom der indtil videre kun er relativt få licensaftaler, anser jeg hver enkelt licensaftale som positiv, da den viser, at nogen forsøger at gøre det rigtige. Men man skal ikke efterlade nogen på perronen, og problemet nu er, at det kunne se ud til, at det kun er de store rettighedshavere, der indgår aftaler med,” siger Peter Schønning.

På trods af, at AI har sat de kreative fag under et stort pres, er han overbevist om, at der altid vil være levende mennesker, som skaber ægte kunst.

”Men problemet er, at en stor del af markedet kan blive overtaget af AI, så markedet bliver mindre. Det vil underminere kulturens økosystem og gøre det sværere at leve af at være kunstner.”

Sårbart marked

Spørger man Maria Fredenslund, er den yderste konsekvens noget mere dunkel:

”Vi risikerer, at der ikke længere er noget incitament til at skabe indhold. Så bliver der ikke skabt noget nyt andet end det, maskinerne spytter ud, og som jo bare er baseret på det, der findes i forvejen. Så bliver det indavl.”

Som eksempel nævner hun de forfattere, der lever af at skrive lærebøger. En undersøgelse fra januar 2026, som Rettighedsalliancen har foretaget blandt studerende på videregående uddannelser, viser, at 33 pct. har uploadet hele eller uddrag af studieböger til chatbots, hvilket er ulovligt, og ud af dem er der hele 76 pct., som har anvendt chatbotten til at få opsummeret bogen.

"Nogle af dem har endda oprettet en chatbot, som de kan dele med deres studiekammerater. Det betyder, at andre ulovligt får adgang til bögerne via en brugertilpasset chatbot, som kan opsummere bogen. Det kannibalise-

rer voldsomt på det lovlige marked for studieböger, og vi er et lille marked i Danmark, så der skal ikke ret meget til, før vi når et punkt, hvor ingen vil skrive lærebögerne, fordi det ikke kan betale sig," siger Maria Fredenslund.

Hun fortæller, at Rettighedsalliancen gennem mange år har forsøgt at skabe en kulturændring gennem oplysning og kampagner, og det spor vil organisationen fortsat forfølge.

En problemstilling som denne rejser ifølge Gitte Løvgren Larsen principielle spørgsmål om ansvar, når ophavsretligt beskyttet materiale ulovligt bringes i omløb gennem flere led.

"Hvis du lovligt skal anvende noget,

skal du have et lovligt forlæg – altså et lovligt eksemplar eller en lovlig gengivelse af et værk. Hvis jeg stjæler noget fra nogen og giver det til dig, hvorefter du bruger det i god tro, så er det stadig ikke et lovligt forlæg. Hvis tech-giganterne har stjålet noget og derefter stillet det til alles rådighed, hvad sker der så i anden, tredje og fjerde række – hos de brugere og aktører, der anvender eller bygger videre på materialet – både i forhold til ansvaret for at anvende beskyttet materiale og muligheden for at bevise, at det er sådan, det er foregået? Det bliver spændende at se, hvor meget der skal til for at løfte beviset, når der kommer sager om det." ♦

SLAGSMÅL MOD OPENAI KAN SÆTTE KURSEN FOR EUROPÆISK OPHAVSRET

Danske nyhedsmedier har sagsøgt OpenAI for ulovlig brug af nyhedsartikler. Sagen kan ifølge advokat Martin Dahl Pedersen få principiel betydning for rettighedshavere i hele Europa.

Det bliver det vilde vesten, hvis OpenAI vinder retssagen. Sådan beskriver advokat og partner Martin Dahl Pedersen fra Kromann Reumert de mulige konsekvenser, hvis danske medier lider et nederlag i deres søgsmål mod AI-virksomhedens brug af ophavsretligt beskyttet materiale.

"Så er det jo Wild West. Der vil reelt ikke være nogen beskyttelse af nyhedsartikler, og så må lovgivningen ændres, men det tager tid."

Martin Dahl Pedersen repræsenterer Danske Pressepublikationers Kollektive Forvaltningsorganisation (DPCMO), hvis medlemmer tæller stort set alle nyhedsmedier i Danmark.

De mener, at OpenAI ulovligt har trænet sin sprogmodel ChatGPT på indhold fra danske medier mindst indtil sommeren 2024 og gengivet centrale dele af konkrete nyhedsartikler.

Ifølge Martin Dahl Pedersen står medieorganisationen med en stærk sag, som rækker langt ud over danske mediers retsstilling:

"Hvis vi får medhold, vil det være principielt for europæiske rettighedshavere i det hele taget i forhold til AI-tjenesternes brug af ophavsretligt beskyttet materiale. Der er meget få sager på området, og derfor kan sagen få stor betydning for, hvordan reglerne håndhæves, og for brugen

af ophavsretligt beskyttet materiale fremadrettet."

På grund af sagens principielle karakter har han anmodet om at få sagen for Østre Landsret i første instans i stedet for ved Københavns Byret, hvor stævningen er indgivet. Grunden til, at sagen er anlagt ved en dansk domstol, selvom det er et udenlandsk selskab, organisationen er oppe imod, er ifølge Martin Dahl Pedersen klar:

"Vi kan konstatere, at OpenAI i forbindelse med træning af ChatGPT har indsamlet materiale fra hjemmesider i Danmark. Det vil sige, at krænkelsen er sket på det danske marked. Samtidig er systemet udbudt på det

danske marked, og derfor mener vi, at tilknytningen til det danske marked er tilstrækkelig til at anlægge sagen her.”

DPCMO kræver erstatning for den hidtidige brug af nyhedsindhold, men beløbets størrelse er endnu uafklaret.

”For at kunne lave en erstatningsopgørelse har vi brug for flere oplysninger. Derfor har vi i stævningen blandt andet spurgt til antallet af brugere, og hvad omfanget er,” siger Martin Dahl Pedersen.

Nyheder er ekstra beskyttet

DPCMO baserer sin sag på ophavsretslovens paragraf 2 og 69a, som fastslår ophavsrettens eneret og pressepublikationers særlige beskyttelse i to år efter udgivelsen. Sidstnævnte paragraf er et resultat af implementeringen af EU's ophavsretsdirektiv – DSM-direktivet.

”Der er tale om helt grundlæggende ophavsret, som siger, at du skal have tilladelse, hvis du kopierer. Med DSM-direktivet kom der et ekstra lag beskyttelse på to år ovenpå. Efter de to år gælder den almindelige ophavsret stadig, så i den ekstra beskyttelse ligger en signalværdi over for tech-giganterne i forhold til, at kommerciel brug af presseindhold forudsætter aftaler med udgiverne,” forklarer Martin Dahl Pedersen.

Et andet omdrejningspunkt i sagen er DSM-direktivets såkaldte opt-out-bestemmelse, der vedrører tekst og datamining af ophavsretligt beskyttet materiale. Direktivet blev vedtaget i 2019, men først fuldt implementeret i dansk ret i sommeren 2023. I praksis betyder det, at rettighedshavere aktivt kan tage forbehold for, at deres indhold ikke må anvendes til tekst- og datamining – for eksempel ved at angive det på deres hjemmeside.

”Der var ingen, der havde tænkt på AI-tjenester, da direktivet blev til. ChatGPT kom først i november 2022, og bestemmelsen var tiltænkt analysemodeller og akademisk brug. Men selv efter at medierne tog forbehold, har vi konstateret brug af ophavsretligt beskyttet materiale,” siger Martin Dahl Pedersen.

11 ord er nok

Når sagen skal for retten, vil Martin Dahl Pedersen blandt andet henviser til Infopaq-sagen, som han selv førte. Sagen, som udsprang af en tvist mellem danske dagblade og medieovervågningsvirksomheden Infopaq, var en tur forbi EU-Domstolen, inden Højesteret afsagde dom. Ifølge Martin Dahl Pedersen har Infopaqdommen fra 2009 direkte betydning for DPCMO's søgsmål mod OpenAI.

”EU-Domstolen slog i Infopaq-sagen fast, at 11 ord kunne være nok til at udgøre et egentligt værk. Medierne fik medhold i Højesteret, og dommen har skabt præcedens for, hvor lidt der egentlig skal til, før der er tale om ophavsretlig kopiering, og det princip, mener jeg, også gælder i DPCMO-sagen.”

Hvornår sagen kommer for retten, er endnu uvist. Martin Dahl Pedersen fortæller, at OpenAI ikke har reageret på henvendelser omkring selve stævningen, og derfor er der indledt en

formel forkyndelsesproces over for OpenAI's irske selskab med frist til september.

OpenAI afviser helt overordnet DPCMO's påstande i søgsmålet. I et skriftligt svar til Advokaten siger en talsmand:

”OpenAI har ført direkte samtaler med DPCMO om dette anliggende og er fortsat overbevist om, at vi respekterer medlemmernes rettigheder og overholder dansk lovgivning.”

For Martin Dahl Pedersen er sagen ikke kun et spørgsmål om paragraffer og proces.

”Jeg er grundlæggende bekymret for, at nogen, som er så store og tjener så mange penge på at udnytte andres indhold, gør det uden at spørge om lov og uden at betale – og så på et tidspunkt, hvor det bliver sværere og sværere at få betaling for originalt indhold. Det rammer især danske medier, som opererer i et lille sprogområde med grænser for publikum.” ♦

AI-VÆRKER STÅR UDEN OPHAVSRET

Brugen af kunstig intelligens udfordrer ophavsrettens grundlæggende krav: At et menneske står bag værket. Der skal tydeligere retningslinjer og flere domme til for at skabe klarhed, mener flere advokater, der beskæftiger sig med ophavsret.

Med AI-tjenester ved hånden kan du i dag skabe computerspil, apps, tekster og billeder på ingen tid. Men kan du ikke dokumentere den menneskelige kreative indsats, er risikoen, at ingen rettigheder overhovedet beskytter det skabte.

"Vi har jo før set teknologi, der kan efterligne kreative udtryk – for eksempel digitale lyde, der minder om instrumenter. Forskellen over for generativ AI er, at outputtet ikke er forudsigteligt på samme måde. Og netop den manglende forudsigelighed er afgørende for, om noget kan være ophavsretligt beskyttet. Det kan lyde som et nicheområde, men fordi AI kryber ind alle steder, bliver det ekstremt vigtigt," siger Gitte Løvgren Larsen, partner og advokat hos Sirius advokater.

I ophavsretten hænger beskyttelsen tæt sammen med, om et menneske har haft kontrol over værkets endelige udtryk, og netop den kontrol er svær at dokumentere med et uforudsigteligt output. Gitte Løvgren Larsen påpeger, at det kræver en kreativ, selvstændig menneskeskabt indsats, før et værk er ophavsretligt beskyttet.

"Det lever kunstig intelligens som udgangspunkt ikke op til. Og hvad hvis den AI-løsning, du bruger, endda i sine brugervilkår siger, at alt, hvad du laver derinde, tilhører løsningen? Derfor er det store spørgsmål, hvor skillelinjen går. Der er afsagt nogle europæi-

ske domme, som giver en indikation af, hvad der skal til. Selv rigtig mange prompts er ikke blevet anerkendt som værende tilstrækkeligt til at udløse ophavsretlig beskyttelse."

Hendes vurdering er, at hvis du for

eksempel får AI til at skabe et billede, men derefter selv ændrer komposition, farvevalg og andre elementer, så vil det formentlig være ophavsretligt beskyttet.

"Hvis du bruger din egen intellektuelle og kreative tilgang i vid udstrækning, vil en dansk dommer sige, at det er ophavsretligt beskyttet. Men jeg kan ikke præcist sige, hvor grænsen går for, hvad der er – og ikke er – beskyttet."

En dråbe blæk

Jakob Plesner Mathiasen, partner og advokat i Gorrissen Federspiel, deler vurderingen af, at der i Europa vil være tilfælde, hvor noget skabt med AI som værktøj kan være ophavsretligt beskyttet. Men han påpeger også, at det er uklart, hvor grænsen går.

"Det helt klare udgangspunkt i Europa – og endnu mere i USA – er, at hvis man bruger AI til at skabe noget, så er det ikke ophavsretligt beskyttet, fordi ophavsret kræver, at et menneske står bag. I USA har man anlagt en meget bastant tilgang. Her kan det sammenlignes med, at selv begrænset brug af AI svarer til at tilsætte en dråbe sort blæk til et glas klart vand. Det hele bliver "mudret", og det udelukker ophavsretlig beskyttelse. Den linje er blevet fastholdt konsekvent i USA," siger han.

Jakob Plesner Mathiasen fremhæver de samme europæiske domme som Gitte Løvgren Larsen om AI og ophavsret. Der er tale om tre domme. Den første dom blev afsagt af retten i Prag i 2023 og handlede om et AI-genereret billede skabt via prompts. Derefter fulgte domme fra München i februar 2026 – om logoer – og fra Düsseldorf i april 2026 – også om et billede. I alle tre sager afviste retten ophavsretlig beskyttelse af det AI-genererede materiale.

"De tre domme afviser, at der foreligger ophavsretlig beskyttelse. Det viser, at man som virksomhed skal være

virkelig varsom, for har man skabt et computerspil eller billeder, hvor man ikke kan dokumentere den menneskelige kreativitet, risikerer man, at det hele er ubeskyttet.”

Han forventer at se flere retssager med AI-genereret materiale som omdrejningspunkt, men også at spørgsmålet om brugen af AI generelt vil få større betydning i ophavsretssager:

”Fremover vil vi se flere retssager, og jeg tror også, at spørgsmålet: ‘Har du brugt AI – og i hvilket omfang?’ generelt vil blive et fast element i ophavsretssager. Er svaret uklart, kan konsekvensen være, at et værk betragtes som ubeskyttet, hvilket kan underminere hele forretningsmodeller – særligt i kreative brancher.”

Nøglen er derfor ifølge ham dokumentation:

”AI må gerne være et begrænset værktøj eller en assistent, men du skal kunne redegøre for din egen kreative proces. Flere domme har afvist beskyttelse allerede, fordi der slet ikke er fremlagt dokumentation for den kreative proces – for eksempel prompts.”

Brug for retningslinjer

Mens vi venter på flere domme, bør EU og de nationale lovgivere ifølge Gitte Løvgren Larsen arbejde for klare regler på området.

”Vi har brug for tydeligere retningslinjer. Området kalder på, at der bliver lavet nogle regler, der gør, at man ved, hvordan man skal agere i forhold til kunstig intelligens og ophavsret, og hvordan man efterfølgende kan håndhæve sine rettigheder. Det er for alles skyld,” siger hun og uddyber:

”Mange rettighedshavere – for eksempel musik- eller

filmskabere bruger allerede kunstig intelligens. De har en interesse i at få klarhed om, hvad det betyder, at de bruger kunstig intelligens som støtte, som udviklings-

værktøj eller som selve driveren for det, de skaber, i forhold til, hvordan de kan håndhæve deres rettigheder fremadrettet.”

Indtil der kommer klarere regler og retningslin-

jer, handler det ifølge hende om at være ekstra grundig i de kontrakter, man indgår.

”Hvis du lever af at lave et eller andet for andre, så bliver du nødt til at skrive ind i dine aftaler, hvad der skal gælde for det, du leverer.” ♦

“Selv begrænset brug af AI svarer til at tilsætte en dråbe sort blæk til et glas klart vand.”

Advokatens dagbog

20.000 MENNESKER KOMMER TIL BYEN UNDER IBA 2026, SÅ KØBENHAVN FÅR TRAVLT.

Advokat Lise Lotte Hjerrild, bestyrelsesleder i HortenDahl og medlem af IBA's øverste ledelse, har haft endnu en travl uge, hvor den står på forberedelser til IBA's annual conference i København, interne strategi-kick-off-møder i den nyfusionerede virksomhed, opstart på M&A-transaktioner, styrketræning og en tur til Marrakesh.

Uge 9, 2026

LISE LOTTE HJERRILD

Lise Lotte Hjerrild er advokat og partner i HortenDahl. Hun er specialiseret i M&A, Corporate og Capital markets. Hun rådgiver en række danske og internationale klienter inden for disse områder.

Hun er desuden bestyrelsesleder for HortenDahl og medlem af IBA's øverste ledelse (management board). Hun har læst jura på Københavns Universitet og suppleret med en LL.M. (Master of Laws) fra University of Cambridge.

► **UGEN BEGYNDER MED, AT EN AF MINE NÆRMESTE MEDARBEJDERE, Diana, skal til retssagsprøve.**

Jeg havde egentlig planlagt at tage med og overvære den – prøven er en vigtig milepæl i et advokatliv – men hun beder mig så mindeligt om at blive væk, for det ville gøre hende mere nervøs, hvis jeg er der. Så jeg bliver på kontoret og krydser fingre på afstand.

Fredagen inden har vi lavet en intern mock trial på kontoret. Jeg arbejder selv med M&A og fører derfor ikke retssager, men da retssagsarbejdet er en kerne i vores profession, vil jeg gerne støtte op om prøven og Diana. Der øves alt det praktiske: Hvor man står, hvordan man tiltaler dommeren, hvornår man rejser sig, og hvordan man stiller spørgsmål til vidner m.v. En af mine dygtige kolle-

ger med møderet for Højesteret forestår prøvesagen iført kappe, og det giver en særlig stemning.

På selve dagen venter jeg på besked, næsten som når mine børn er til eksamen. Timerne går. Til sidst skriver jeg til hende. Hun har bestået – og endda fået ros for sin præstation. Jeg bliver oprigtigt glad på hendes vegne. Advokatprofessionens integritet, etik og faglighed betyder meget for mig. Og når vores fuldmægtige lykkes, så lykkes vi som profession.

Resten af mandagen forløber mere klassisk. Jeg har mange korte M&A-statusmøder, som er nødvendige, når man arbejder med flere parallelle transaktioner. Mandag morgen bruger vi altid i mit team på at få overblik over projekter, ressourcer og sikre fremdrift. Senere har jeg et fast bestyrelsesledermøde – faste mandagsaftaler er vigtige, især nu hvor vi har fem kontorer og skal koordinere på tværs.

Jeg går fra kontoret ved syvtiden. Jeg arbejder oftest, til jeg er landet et godt sted. Hverdagsaftenerne bruger jeg helst derhjemme, da jeg i bund og grund er et familiemenneske. Jeg prøver at holde arbejdet på kontoret, selvom jeg selvfølgelig stadig tjekker mails og er på LinkedIn i løbet af aftenen. Men det er oftest hverdagsaftenerne, hvor mine drenge har tid og lyst til en snak eller lige skal have hjælp

med en ansøgning eller noget studierelevant.

Hjemme er der sjældent stille. Vores yngste søn på 20 bor stadig hjemme, og den ældste på 23 kigger ofte forbi. Min mand laver næsten altid maden – heldigvis, for det er han markant bedre til end mig. Jeg har én fast middag om ugen, som pudsigt nok falder sammen med den dag, hvor vi kan få take-away fra firmaet.

Jeg har et par faste tv-programmer, jeg følger – navnlig politiske og internationale analyser, som giver et godt overblik – også til brug for mit arbejde. Vi kan tydeligt mærke, at amerikanske investeringer er faldet markant efter præsidentvalget sidste år. Til gengæld ser vi flere europæiske investorer, og 2026 er heldigvis startet stærkt sammenlignet med begyndelsen af 2025.

27

► **TIRSDAG ER MIN FASTE TRÆNINGS DAG.**

Jeg styrketræner to gange om ugen. Ikke fordi jeg elsker det, men fordi jeg gerne vil investere i min nuværende og fremtidige styrke og sundhed. Jeg har en privat træ-

ner, for jeg har brug for én, der tilrettelægger min træning, og at der står nogen og venter på mig. Så jeg står op klokken syv, spiser morgenmad, og drikker kaffe, in-

den jeg tager afsted til træning før arbejde.

I dag er også vores interne koordineringsdag. Jeg får fra morgenstunden en introduktion til vores nye AI-baserede sagsoprettelse og AML-system samt deltager i vores ugentlige M&A-partner-check-in. Her gennemgår vi transaktio-

ner, ressourcer og pipeline samt potentielle targets på tværs af firmaet. Vi arbejder med flydende ressourcer – så det er ikke nødvendigvis den, der sidder tættest på, der hjælper, men den, der har kapaciteten og båndbredden.

28

Senere har jeg et Teams-møde med præsidenten for IBA og IBA's viceadministrerende direktør. Vi taler om åbningsceremonien og ambitionerne for konferencen i København til oktober. Alle vil gerne sikre deltagere fra både Kongehuset og Statsministeriet, men det er svært at få politiske tilsagn lige nu midt i en spirende valgkamp.

Jeg bliver mindet om, hvor stort et arrangement det faktisk er. IBA forventer 6.000–8.000 registrerede deltagere – men det tal dækker kun dem, der deltager i selve konferencen. Dertil kommer ægtefæller, support staff og partner teams. Reelt taler vi nærmere 20.000 mennesker, der kommer til byen under IBA, så København får travlt.

Vi taler også om værtsreceptionen på Københavns smukke rådhus, som kommunen har stillet til rådighed. Loftet er 800–900 gæster ad gangen, men erfaringerne fra tidligere værtsbyer peger på langt flere. Det betyder, at vi må tænke kreativt. Især fordi vi også satser på et stærkt New Nordic-food-set-up, som kan vise den danske madscene fra sin bedste side.

Tirsdag aften samles alle partnere i det nye HortenDahl for første gang efter fusionen. Vi er 75 i alt, og stemningen er utrolig positiv. Vi lancerer en ny og anderledes strategiproces med fuld medarbejderinddragelse. Det bliver taget godt imod. Vi taler om struktur og næste skridt. For mig er denne aften en konkret og glædelig manifestation af HortenDahl-fællesskabet: Nu er vi her – sammen.

► **ONSDAG MORGEN LANCERER NOGLE AF VORES SENIORADVOKATER I MIN AFDELING ET NYT FAGLIGT FORUM** på eget initiativ, Selskabsretligt Forum. Præcis den slags ejerskab, jeg elsker! Over frokost får vi også lavet kick-off på vores strategiproces for hele HortenDahl på et såkaldt "townhall". I stedet for at ledelsen lægger strategien, inviterer vi hele huset med ind i maskinrummet. På samme townhall offentliggør vi vores fusionstur. Hele firmaet – lidt over 400 mennesker – tager til Kroatien i slutningen af maj. Vi charterer fly fra både Jylland og København. Det er ikke bare en firmatur, men en investering i sammenhængskraften. Når man fusionerer, skal fællesskabet plejes ekstra aktivt.

Dagen slutter med forberedelser til afrejse. For i morgen rejser jeg nemlig til Marrakesh i forbindelse med IBA's Management Board-møde – denne gang kombineret med familietid. Det er dejligt en gang i mellem at kunne kombinere det professionelle og det personlige.

IBA-arbejdet er virkelig blevet en hjertesag for mig. Det begyndte som noget forretningsdrevet, men blev hurtigt mere end det. Efter min første årlige IBA-konference i Dubai i 2011 fandt jeg ud af, at IBA i særdeleshed giver værdi, hvis man engagerer sig som officer. Jeg gik derfor målrettet efter at blive officer i Women Lawyer's Committee – blandt andet ved at invitere de daværende officers til afternoon tea med pink champagne på den næste årlige konference i Dublin i 2012. Det virkede.

► **KVINDER I ADVOKATBRANCHEN HAR ALTID LIGGET MIG MEGET PÅ SINDE.** Internationalt er der sket en markant udvikling. IBA ledes i dag af kvinder på en række centrale poster, og i dag er vi flere kvinder end mænd i IBA-bestyrelsen. Det står i kontrast til Danmark, hvor vi bilder os ind, at ligestillingen blev fikset i 70'erne. Det blev den ikke. Vi uddanner mange dygtige kvindeli-

ge jurister, men der er strukturelle og personlige ting, der spænder ben. Det handler ikke om manglende ambitioner men om fordomme (på begges side), kultur og forskellige spilleplader. Mange mænd på min alder i branchen har haft en fuldtids-hjemmegående partner – og det giver nu

engang en anden referenceramme.

Derfor har jeg altid følt en forpligtelse til at hjælpe næste generation. Jeg bruger meget tid på mentorarbejde og på at arbejde med fordomme og synliggørelse. Ikke fordi kvinder skal hjælpes, men fordi kvinder har masser at bidrage med – og ofte blot mangler det sidste skub.

Vi har flere transaktioner og strategiske spor i gang samtidig, og jeg bruger formiddagen på opfølgning og korte samtaler. Noget af det, jeg holder mest af ved mit arbejde, er netop spændvidden: fra meget konkrete transaktions-spørgsmål til mere langsigtede firmaovervejelser om kultur, retning og fokusområder.

Jeg har også et klassisk opstartsmøde om en transaktion for en tilbagevendende M&A-klient. Detaljerne er fortrolige, men arbejdet handler i høj grad om at designe en proces, der maksimerer salgsmulighederne. Det er netop det strategiske element i M&A, jeg finder allermest interessant.

► TORS DAG FORMIDDAG REJSER JEG TIL MARRAKESH SAMMEN MED MIN FAMILIE.

Rejsen er for egen regning, men giver mulighed for at kombinere familietid med mit arbejde i IBA. Flytiden bruger jeg på at sætte mig ind i det omfattende bestyrelsesmateriale. 280 sider! I Frankfurt støder jeg på IBA-kolleger fra både Indien, Kina og Tyskland. Vi følges fra Frankfurt til hotellet i Marrakesh. Den internationale bredde er hele pointen med IBA's Management Board-møder: Vi mødes og lærer hinanden at kende på tværs af kulturer. Bestyrelsen favner hele verden – fra Nigeria og Singapore til Mexico, Canada og UK. Den afgangende præsident er chilener, den nuværende italiener. Det giver værdifuldt perspektiv.

Vel fremme i Marrakesh tager vi direkte i Medinaen med en lokal guide. Byen er turistet, men stadig fascinerende – ikke mindst under ramadanen. Om aftenen meses bønnen ud over pladserne med masser af bedende, fordi moskéerne er fyldte. Samtalerne med guiden giver

nuancer om traditioner, faste og undtagelser. Det bekræfter min overbevisning om, at det er vigtigt at møde andre kulturer med nysgerrighed frem for antagelser.

► OM AFTENEN SPISER VI MIDDAG I MEDINAEN med nogle af mine tætteste bestyrelseskolleger. Første gang, jeg smager lokal tagine. Det smager himmelsk – også med marokkansk vin til.

Fredag efter morgenmaden tager min mand og drenge til ræs i ørkenen. I løbet af fredagen afholder vi forskellige IBA-møder såvel formelle som uformelle. IBA er også politik i den bedste forstand: alliancer, argumenter og prioriteringer, som ofte afklares over kaffe, frokost eller en cocktail eller private samtaler mellem møderne.

Jeg har et par timer fri om eftermiddagen og forsøger mig med poolen, men såvel vejret som vandet er så koldt,

at selv min norske bestyrelseskollega og jeg må fortrække op for at blive varmere klædt på.

Om aftenen er der officiel IBA-bestyrelsesmiddag. Det er altid vældig hyggeligt – for det er kun den ene gang om året, at vi ses uden konkurrerende events.

► **LØRDAGEN ER STORE “BESTYRELSESMØDE-DAG”**, hvor IBA’s forskellige divisioner er repræsenteret. Jeg er repræsentant for the Legal Practice Division, hvor alle praksis-områderne hører til – alt fra Agriculture Law til Water Law Committee. Næsten 60 committees.

I IBA arbejder vi helt grundlæggende for at understøtte retssikkerheden i verden – the Rule of Law, men også for at understøtte advokater i deres profession. Det er sager, jeg virkelig tror på vigtigheden af, og jeg er derfor indstillet på at fortsætte mit engagement. Mine IBA-kolleger har indstillet mig til at blive den næste Deputy Treasurer for IBA. Det kræver udover nominering også personal statement og interview med the nominations committee – på mid year-mødet for officers i Prag i maj.

Når jeg sidder ved bestyrelsesbordet med internationale profiler fra hele verden, bliver jeg mindet om, hvorfor jeg engagerer mig. IBA er ikke stedet, hvor man jagter peku-

niære fordele. Det er stedet, hvor man tager ansvar for advokatprofessionen globalt, og det ansvar tager jeg alvorligt.

Vi arbejder blandt andet med at modernisere IBA’s forfatning, som har historiske rødder fra, da FN blev stiftet, men også skal afspejle nutidens virkelighed. Derudover fylder særligt organisationens samfundsmæssige mandat: at være *the global voice of the legal profession*. IBA’s Human Rights Institute laver et enormt vigtigt arbejde – fra evakuering af forfulgte advokater og dommere samt uddannelse af fagfolk til retsstats kapacitetsopbygning i tidligere kolonier eller diktaturer samt indsamling af dokumentation i krigszoner. Vi drøfter indsatsen i blandt andet Afghanistan og Ukraine samt IBA’s kontor i Haag, som træner dommere og advokater til internationale straffesager, og andre igangværende indsatser i konfliktområder.

Om aftenen springer jeg den anden formelle IBA-middag over og spiser ude i byen med familien. Vi får i stedet en middag med ild- og sabelslugning, høj muzak og store armbevægelser. Det er måske lidt kitsch, men samtidig en virkelig sjov aften.

► **SØNDAG TAGER JEG MED FAMILIEN EN TUR TIL ATLASBJERGENE**, og det er helt fantastisk at opleve. Min horisont bliver udvidet mere end én gang på denne tur.

Da vi kommer retur, spiser vi middag med de tilbageværende bestyrelsesmedlemmer. Jeg reflekterer over, hvorfor IBA er så speciel. Når man sidder ved bordet med profiler som Baroness Helena Kennedy, Secretary General Deborah Enix Ross, og Nobelpris-kommissionsformand Berit Reiss, mærker man både tyngden i organisationen og den ydmyghed, der følger med.

Jeg kan somme tider føle mig som ‘bare’ en corporate advokat – men så minder jeg mig selv om, at mit bidrag er at skaffe opmærksomhed, opbakning og midler til IBA. Diversiteten i roller og baggrunde er præcis det, der gør IBA stærk. Og det, der gør arbejdet meningsfuldt. ♦

SØG STØTTE

Dreyers Fond støtter initiativer, der udvikler advokatstanden og bidrager til et stærkt retssamfund. To gange om året uddeler vi legater til både store og små projekter, der skaber ny viden, nye perspektiver og positiv forandring.

**NÆSTE ANSØGNINGSFRIST:
DEN 15. JULI**

Læs mere om ansøgning på: dreyersfond.dk

DREYERS
FOND

GEOPOLITIK ER IKKE LÆNGERE BAGGRUNDSSTØJ – DET ER ET GRUNDEVILKÅR

De seneste år har geopolitiske spændinger for alvor flyttet sig fra at være et perifert vilkår for mange globale virksomheder til at blive en helt central del af deres daglige virkelighed. For Carlsbergs General Counsel Ulrik Andersen er geopolitik blevet et grundvilkår, der præger alt fra sanktioner og compliance til ledelsesrådgivning og ansvar.

32

Geopolitik er ikke længere et vilkår, som virksomheder kan tillade sig at betragte på afstand. Krigen i Ukraine, øgede sanktionsregimer, handelsrestriktioner, politisk ustabilitet og voksende regulering har gjort udenrigspolitiske spændinger til et helt centralt rammevilkår for juridisk rådgivning i globale koncerner. For in-house-advokaten i en stor global virksomhed betyder det, at jura i stigende grad udøves i et krydsfelt mellem ret, politik, økonomi og omdømme – ofte uden klare præcedenser at støtte sig til. De seneste år har juridiske beslutninger skullet træffes i et landskab præget af hastigt skiftende sanktioner, national modlovgivning og betydelig retlig usikkerhed.

For Carlsberg, der er til stede i omkring 40 lande, har udviklingen haft meget konkrete konsekvenser. Virksomheden har produktion og forretning i flere verdensdele – herunder tidligere i Rusland og fortsat i Ukraine – og påvirkes der-

for direkte af både politiske beslutninger, sanktioner og afledte økonomiske effekter.

“Det er ikke noget, der er kommet fra den ene dag til den anden. Det er kommet snigende gennem flere år, særligt siden annekteringen af Krim i 2014 med øget regulering, sanktioner og geopolitisk uro. Men det tog for alvor fart efter invasionen af Ukraine,” fortæller General Counsel og CCO for Group Legal & Compliance i Carlsberg, Ulrik Andersen, der har været i koncernen siden 1998.

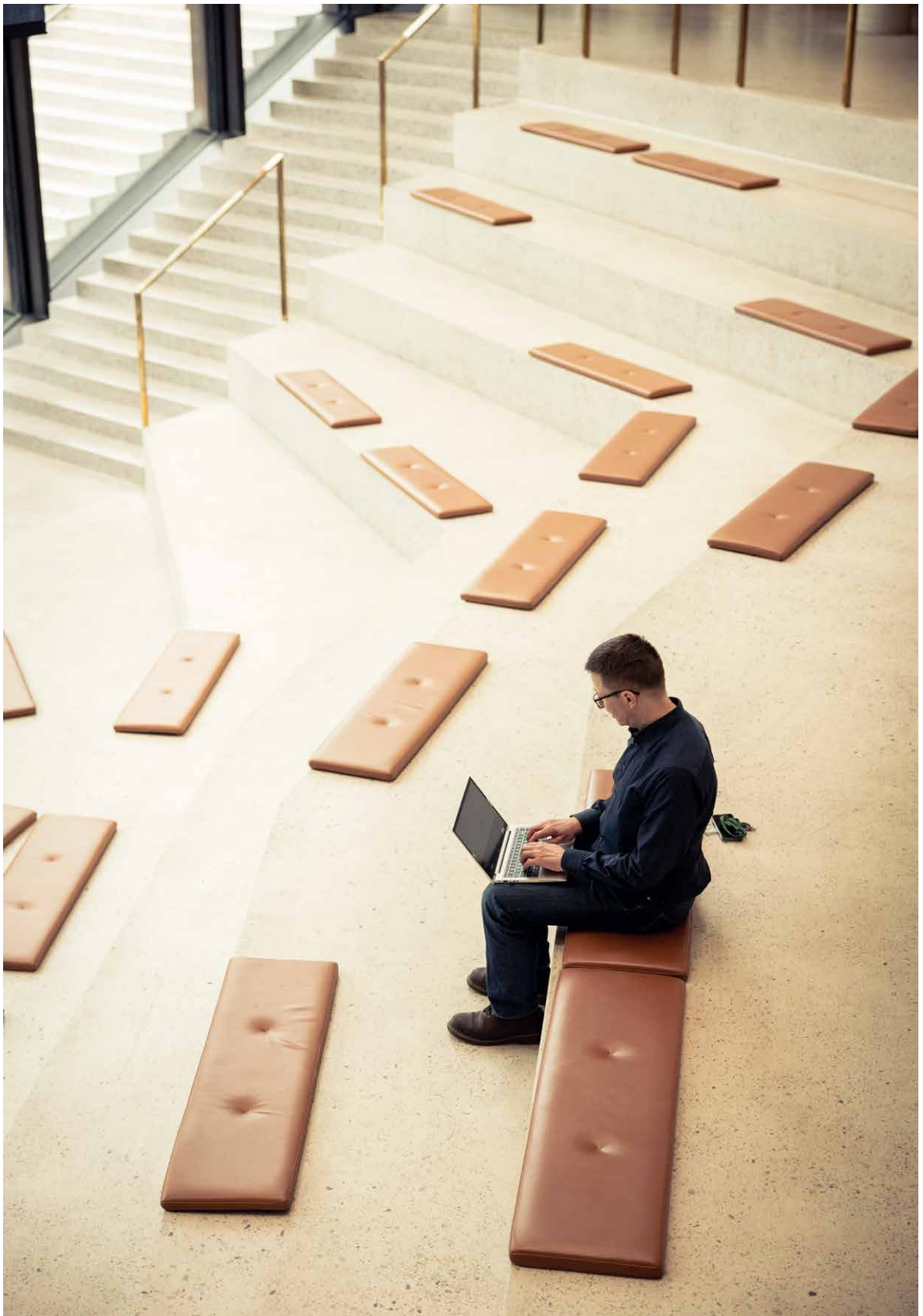
“Det er ikke noget, der er kommet fra den ene dag til den anden. Det er kommet snigende gennem flere år”

Når jura også handler om mennesker
Da Rusland invaderede Ukraine i februar 2022, reagerede Carlsberg hurtigt. Allerede i marts 2022 besluttede

koncernen at trække sig ud af Rusland og begyndte at forberede et frasalg af sin russiske forretning. Beslutningen var klar, men den juridiske virkelighed var alt andet end det.

“Vi bevægede os ind i et fuldstændig uafprøvet terræn. Der kom nye russiske regler for frasalg, krav om godkendelse fra en særlig myndighed direkte under præsidenten, samtidig med at internationale sanktioner væltede ind fra EU, USA og andre lande,” forklarer Ulrik Andersen.

Sanktionerne var ofte detaljerede og produktspecifikke: Hvad måtte virksomheden handle med? Hvilke betalinger var tilladt? Hvem måtte man indgå aftaler med? Samtidig indførte Rusland mod-sanktioner, som yderligere begrænsede handlemulighederne. Carlsberg indgik på et tidspunkt en aftale med en køber, der var blevet grundigt screenet i forhold til sanktions-, compliance- og omdømmerisici. Men kort efter over-

tog de russiske myndigheder kontrollen med Carlsbergs aktiver i landet, og frasalget blev reelt forhindret.

“Vi mistede fuldstændig kontrollen over virksomheden, formentlig ligesom Rockwool oplever det i dag, tænker jeg. I den situation er der ikke noget facit. Og så står man pludselig i et juridisk vakuum, og man må hele tiden spørge: Hvad kan vi gøre? Hvad er vi forpligtet til? Og hvor går grænsen – juridisk og ansvarsmæssigt?”

Den juridiske kompleksitet blev yderligere forstærket af det menneskelige ansvar. Carlsberg havde omkring 8.000 medarbejdere i Rusland, og virksomheden var i lange perioder stærkt begrænset i muligheden for at kommunikere med dem. På et tidspunkt blev to gode medarbejdere fængslet af de russiske myndigheder.

“Det er klart, at det sætter tingene i perspektiv, og det var absolut noget af det sværeste ved hele den situation. Jura bliver meget konkret, når det handler om konkrete mennesker, deres familier og deres sikkerhed. Det var noget af det mest belastende ved hele forløbet,” siger han.

Først senere lykkedes det Carlsberg endeligt at få solgt den russiske forretning og komme helt ud af landet. Set i bakspejlet er Ulrik Andersen ikke i tvivl om, at beslutningen om at trække sig hurtigt ud – ikke kun juridisk, men også omdømmemæssigt – var den helt rigtige. Men processen var præget af konstant usikkerhed og løbende ændringer i de juridiske rammer.

Sanktioner og afledte effekter

Geopolitiske spændinger rammer dog langt bredere end direkte sanktioner,

fortæller Ulrik Andersen. Konflikter i Mellemøsten, handelsstridigheder og politiske spændinger påvirker også virksomheder indirekte gennem råvarepriser, energiomkostninger og leverandørkæder, hvilket også kommer til at gælde den iranske lukning af Hormuzstrædet.

“Hvis olieprisen stiger kraftigt, påvirker det vores inputomkostninger direkte – for eksempel for aluminium. Og markeder såsom vores bryggerier i visse af vore asiatiske markeder, der er afhængige af gas, kan også hurtigt blive ramt. Ofte er det ikke regulering, men afledte økonomiske effekter, der skaber de største udfordringer,” forklarer Ulrik Andersen.

For den juridiske funktion betyder udviklingen, at forudsigelighed ikke længere kan tages for givet. Mange spørgsmål har ikke klare svar, og der findes ofte ingen præcedens at støtte sig til. Derfor arbejder Carlsberg systematisk med at være på forkant. Koncernen har juridiske teams både centralt og lokalt og jurister “on the ground” i alle lande. De arbejder tæt sammen med corporate affairs for at følge lovgivningsinitiativer samt politiske signaler og identificere risici tidligt.

“Man er nødt til at scanne horisonten hele tiden. Se, hvad der kan ramme os – også det, der ikke er lov endnu. Tidligere kunne man i højere grad læne sig op ad praksis. I dag rådgiver man ofte i situationer, hvor reglerne ændrer sig, mens man arbejder. Det stiller også helt andre krav til transparens over for ledelsen. Det betyder

for eksempel, at juridisk rådgivning i højere grad handler om transparens. Ledelsen skal kende usikkerhederne, så de bevidst kan vælge, hvilke risici virksomheden vil leve med – og hvilke den ikke vil,” siger han.

Carlsberg har derfor gjort det til et grundprincip, at juridisk rådgivning altid skal tydeliggøre usikkerheden: Hvad ved vi? Hvad ved vi ikke? Og hvilke risici kan virksomheden leve med – og hvilke kan den ikke?

“Sanktioner og konkurrenceret indeholder klassiske røde felter. Der er

onale regler stiller højere krav.

“Third-party screening er i dag en integreret del af stort set alle aftaler – ikke kun for at sikre overholdelse af sanktionsregler m.v., men også for at håndtere omdømmerisici. Det handler ikke kun om lovlighed. Det handler også om ansvarlighed. Potentielle samarbejdspartnere fravælges ikke kun, hvis de er sanktionerede, men også hvis deres omdømme ikke lever op til Carlsbergs værdier, så selv hvis noget er juridisk tilladt, kan det være uforeneligt med vores værdier,” siger Ulrik Andersen.

Systemiske risici

Samtidig er samarbejdet på tværs af funktioner blevet styrket. Legal, compliance, internal audit, IT og corporate affairs deler i højere grad viden – blandt andet fra whistleblower-sager,

– for at identificere systemiske risici på tværs af lande og forretningsenheder.

“Hvis der opstår et problem ét sted, kan det være relevant et andet sted. Derfor er vi blevet langt mindre silo-opdelte og arbejder mere holistisk med governance, risk og compliance.”

Efter knap tre årtier i Carlsberg oplever Ulrik Andersen tydeligt, at rollen som in-house-advokat har ændret karakter.

“Juridisk rådgivning fylder langt mere i dag. Komplexiteten er vokset voldsomt, og geopolitik er ikke længere baggrundsstøj, det er blevet et grundvilkår. Du skal ikke kun forstå loven – du skal forstå verden. Samtidig er tempoet højt. Som fast moving consumer goods-virksom-

“Man er nødt til at scanne horisonten hele tiden. Se, hvad der kan ramme os – også det, der ikke er lov endnu.”

sædvanligvis ingen eller meget lidt risikoappetit. Andre steder kan der være gråzoner, hvor man må leve med juridisk usikkerhed – på samme måde som man lever med finansielle og kommercielle risici,” fortæller Ulrik Andersen.

Formaliseret compliance og global styring

Udviklingen har også betydet en markant professionalisering og formalisering af compliance-arbejdet. Carlsberg har i dag fire globale compliance-programmer inden for henholdsvis sanktioner, korruption, konkurrenceret og databeskyttelse. Programmerne sætter fælles koncernstandarder, som implementeres lokalt og tilpasses, hvis nati-

hed skal Carlsberg kunne træffe hurtige beslutninger. Nogle gange kan vi godt tage hurtige beslutninger, mens vi andre gange skal være ekstremt grundige. Det er den balance, der kendetegner det juridiske arbejde i dag.”

Når han ser tilbage på Rusland-

forløbet, er det ikke kun den juridiske kompleksitet, der står tilbage, men også den personlige del.

“Jeg har sjældent ondt i maven over mit arbejde. Men den situation gjorde indtryk. Den menneskelige side fyldte meget.”

Det er også derfor, han fremhæ-

ver sit team som det vigtigste i hans arbejde.

“De mennesker, jeg arbejder sammen med – både her i Danmark og globalt – er ekstremt dygtige og engagerede. Det er dem, der gør det muligt at navigere i en verden, hvor jura og geopolitik er uløseligt forbundet.” ♦

ULRIK ANDERSEN

General Counsel og CCO for Group Legal & Compliance, Ulrik Andersen, har en baggrund som praktiserende advokat for internationale advokatkontorer i London og København. Ulrik Andersen blev i 1998 ansat på Carlsberg som advokat blandt andet med fokus på M&A. Han er uddannet advokat fra Københavns Universitet og University of Bristol, England, i 1989.

ULRIK ANDERSENS 3 BEDSTE TIPS TIL IN-HOUSE ADVOKATER I GLOBALE KONCERNER

1. **Jura skal udøves under usikkerhed** – og den skal kommunikeres åbent. Geopolitiske kriser og sanktionsregimer skaber situationer uden klare facit. In-house-juristens rolle er ikke at give endelige svar, men at rådgive ledelsen transparent om usikkerheder, risici og grænser – og tydeliggøre, hvad virksomheden kan leve med, og hvad der er et reelt no go.
2. **Compliance og omdømme hænger tættere sammen end nogensinde.** Lovlighed er ikke altid tilstrækkeligt. I globale koncerner skal juridisk rådgivning også inddrage omdømme- og ansvarlighedshensyn. Tredjepartsscreening, sanktioner og ESG-relaterede risici er blevet integrerede dele af beslutningsprocessen.
3. **In-house-advokaten skal forstå verden** – ikke kun juraen. Geopolitik er blevet et permanent grundvilkår. Det kræver systemer, “ears on the ground” og evnen til løbende at scanne horisonten. Fremtidens in-house-advokat skal kunne tænke “what if”, trække på specialister og rådgive i spændingsfeltet mellem ret, politik og forretning.

JURA I GEOPOLITIKKENS FRONTLINJE

Som General Counsel i forsvars- og teknologivirksomheden Terma oplever Mette Lawaetz, at geopolitik ikke længere blot er en ydre rammebetingelse, men er rykket helt ind i den juridiske hverdag, hvor eksportkontrol, sanktioner og politisk usikkerhed i stigende grad former både forretningen og den juridiske funktion.

Geopolitikken fylder markant mere i hverdagen hos General Counsel Terma, Mette Lawaetz, end den gjorde tidligere. Det er ikke længere en diffus kontekst, men en konkret realitet, der direkte påvirker virksomhedens forretning – og dermed også juraens rolle, som særligt over de seneste ti år har gennemgået en betydelig forandring.

Hvor geopolitik tidligere kunne opleves som et bagtæppe, blafre den i dag helt fremme i forreste række. Ifølge Mette Lawaetz mærkes det tydeligt i den juridiske afdelings arbejde, fordi den sikkerhedspolitiske udvikling påvirker hele organisationen.

“Vi skal kunne håndtere restriktioner og krav under både dansk og international lovgivning. Samtidig skal vi kunne få ting til at ske i kontraktarbejdet i en verden, hvor den politiske agenda sætter rammerne. I en virksomhed som Terma bliver juraen en integreret del af den virkelighed, hvor forsvarspolitik, civil beredskab og samfundsmæssig resiliens ikke længere er abstrakte størrelser, men meget konkrete ting, vi som virksomhed aktivt er med til at levere på,” siger Mette Lawaetz.

Eksportkontrol som kerneopgave

Ifølge Mette Lawaetz mærkes de geopolitiske spændinger især ved, at den internationale situation er blevet mere akut. Det betyder, at hele organisationen i højere grad samler sig om de krav og behov, der følger af den aktu-

elle sikkerhedspolitiske virkelighed. Det smitter direkte af på juraen – både i det regulatoriske spor og i det kontraktuelle arbejde.

“Særligt eksportkontrol fylder meget. Det handler om at have styr på, hvad virksomheden må købe og sælge, hvem den må handle med, hvilke tilladelser der kræves, og hvordan man sikrer, at alle led i værdikæden overholder gældende regler og restri-

blot et compliance-spørgsmål, men en strategisk kerneopgave,” fortæller Mette Lawaetz.

Eksportkontrol regulerer hvilke varer, teknologier og ydelser der må eksporteres, til hvilke lande og under hvilke betingelser. Reglerne har til formål at beskytte nationale sikkerhedsinteresser, forhindre spredning af militært materiel og begrænse uønsket teknologi-overførsel.

tioner på tværs af jurisdiktioner. For in-house jurister i forsvars- og sikkerhedsindustrien er eksportkontrol ikke

“I praksis opererer vi ofte med flere parallelle regelsæt – herunder dansk lovgivning, EU-regler samt

udenlandsk eksportkontrol og sanktionslovgivning,” siger Mette Lawaetz.

Parallelt med eksportkontrollen ligger det kontraktuelle spor, hvor de geopolitiske dagsordener sætter klare rammer for, hvordan aftaler kan struktureres, og hvordan risici kan og bør fordeles.

“Krigen i Ukraine har gjort denne virkelighed langt mere håndgribelig. Den juridiske afdeling arbejder i dag endnu tættere sammen med forretningen i de teams, der skal sikre, at virksomheden kan levere hurtigt på konkrete behov – ofte i samarbejde med Forsvaret. Det giver en mere følelig virkelighed at være jurist i. Det bliver meget tydeligt, at det, vi laver, har direkte effekt. Det er både voldsomt og meget meningsfuldt,” fortæller Mette Lawaetz.

Intensiverede kontroller og myndighedstjek

Den stigende betydning af juraen kan også mærkes organisatorisk. Den juridiske funktion er rykket tættere på direktion samt bestyrelse og bliver involveret tidligere i processerne – ikke kun som kontrolinstans, men som aktiv medskaber af løsninger.

“Der er en meget flydende grænse mellem jura og forretning. Vi er i højere grad blevet medspillere i at finde løsninger,” siger Mette Lawaetz.

Den politiske brug af eksportkontrol og den øgede regulering mærkes da også langt ud over paragrafferne. Terma

har gennem en årrække opbygget omfattende kontrolsystemer, hvor kunder, leverandører og samarbejdspartnere screenes løbende – i praksis dagligt – op mod internationale sanktions- og kontrolregimer.

“Ændringerne i dem sker i et tempo og i et omfang, der gør det nødvendigt med ekstern funktionalitet, som så at sige scanner vores kartoteker igennem én gang i døgnet. Pointen er at fange ændringer i sanktions- og kontrolregimer i tide – uanset om de kommer fra USA, EU, FN, Danmark eller andre myndigheder,” fortæller hun.

Selv for en erfaren in-house jurist som hende er det blevet vanskeligere at navigere i. Når forretningen kommer med nye muligheder, er det ikke længere givet, at man intuitivt kan vurdere, hvordan myn-

digheder – danske såvel som udenlandske – vil stille sig, fortæller hun. Ofte skal beslutninger træffes uden klare retslige holdepunkter eller myndighedsvejledning, fordi også myndighederne befinder sig i et nyt og uafklaret landskab.

“For ti år siden havde man en politisk mavefornemmelse og et relativt stabilt landkort. I dag er alliancebilledet langt mere bevægeligt, og det gør vurderingerne sværere. Selvom jeg er blevet mere erfaren, er jeg oftere usikker på udfaldet end tidligere. Jeg oplever ikke et egentligt retssikkerhedsdilemma, men der er klart mere retslig usikkerhed,” siger hun. ♦

“I dag er alliancebilledet langt mere bevægeligt, og det gør vurderingerne sværere.”

METTE LAWAEZ

Senior Vice President og General Counsel i Terma, Mette Lawaetz har en baggrund som advokat hos Kromann Reumert og har udover fra Terma A/S erfaring fra stillinger som legal counsel i Vestas Aarsleff.

Mette Lawaetz har været i Terma i knap 15 år – fordelt over to ansættelsesperioder.

Hun er uddannet advokat fra Kromann Reumert i Aarhus i 2007

Hvorfor skrive det der lige er sagt?

Fuld dokumentation
af alle dine samtaler

Ensartede og præcise
sagsnotater - hver gang

Automatisk AI-generering af
simple juridiske dokumenter

Få al data direkte og
nemt i advokatsystemer

Mere tid til rådgivning,
mindre tid på administration

100% GDPR- og
EU AI Act-compliant

Få mere at vide

dstny.dk/scriptiq

Gør al tale
til data

dstny
AI der skaber værdi

DER ER BRUG FOR JERES STÆRKE STEMME I MENNESKERETTIGHEDS-DEBATTEN

Louise Holcks arbejde med menneskerettigheder strækker sig fra kolde biografgulve i Moskva til ledelsen af Institut for Menneskerettigheder. I dag oplever hun et stigende pres på rettighederne og efterlyser flere advokater, der aktivt tager del i debatten samt flere, der vil udføre pro bono-arbejde.

Louise Holcks interesse for menneskerettigheder begyndte et sted, der i dag fremstår næsten paradoksalt.

I 1989 lå hun som jurastuderende i en sovepose på et koldt biografgulv i Moskva og ventede på, at et menneskerettighedsseminar, hun selv havde været med til at arrangere, skulle begynde. Dengang var det i det daværende Sovjetunionen – i dag er det i det Rusland, hvor menneskerettigheder igen er under massivt pres.

Men den udvikling har ikke gjort hendes engagement mindre – tværtimod.

“Der har været en rød tråd i min interesse for menneskerettigheder lige siden. Men når jeg ser tilbage i dag, er det også med en vis forstemthed over den udvikling, vi har set,” siger hun.

Siden har hun bevæget sig gennem en karriere i krydsfeltet mellem jura, kommunikation og ledelse. Hun har været asylchef i Dansk Flygtningehjælp, kommunikationschef i DR og direktør i Forbrugerstyrelsen. I dag står hun som direktør i spidsen for Institut for Menneskerettigheder, hvor arbejdet spænder fra at holde øje med Danmarks efterlevelse af internationale forpligtelser til at arbejde med menneskerettigheder i en række lande verden over.

“Vi har både en lovbaseret rolle som vagthund, hvor vi holder øje med, om Danmark lever op til sine forpligtelser, og et internationalt arbejde, hvor vi samarbejder med andre institutioner om at styr-

ke menneskerettighederne. Det er i høj grad erfaringer fra Danmark, vi bringer i spil,” siger hun.

Menneskerettighederne under pres

Den erfaring fylder i dag mere end nogensinde. For ifølge Louise Holck er menneskerettighederne i stigende grad blevet genstand for politisk pres og debat på både globalt og nationalt plan.

Hun peger på en udvikling, hvor den internationale retsorden udfordres af magtpolitiske hensyn og politiske strømninger, der i højere grad stiller spørgsmål til de principper, som i årtier har været grundlæggende for beskyttelsen af individets rettigheder. Samtidig ser hun også en tendens i Europa og i Danmark, hvor debatten om menneskerettighedernes rolle er blevet skarpere og mere kritisk.

“Den største udfordring i mit arbejde er, at menneskerettighederne bliver udfordret på en måde, vi ikke tidligere har oplevet. Det bekymrer mig, og det er noget, vi er nødt til at tage alvorligt,” siger hun.

Netop derfor mener hun, at advokater har en særlig rolle at spille i den aktuelle situation.

“Advokater spiller en helt central rolle for retssikkerheden. Mange engagerer sig allerede i debatten, men jeg vil gerne opfordre flere til at bruge deres stærke stemme. I en tid som den her er der brug for, at advokater står op for den internationale retsorden,” siger hun.

Hun understreger samtidig, at den internationale retsorden i høj grad hviler på en fælles opbak-

ning fra staterne, og at det ikke er et system, der kan fungere af sig selv.

“Systemet fungerer kun, fordi der er en grundlæggende vilje til at efterleve det. Hvis Danmark begynder at fravælge dele af det, risikerer vi, at andre lande gør det samme, og det kan få hele retsordenen til at erodere,” siger hun.

Og de konsekvenser kan ifølge hende være vidtrækkende:

“Det handler om beskyttelsen af helt grundlæggende rettigheder som ytringsfrihed, minoriteters rettigheder og domstolens uafhængighed. Hvis først de principper begynder at blive udhulet, er det meget svært at bygge dem op igen.”

Selv om hun anerkender, at systemet ikke er fejlfrit, er hun ikke i tvivl om, at løsningen ikke er at vende det ryggen.

“Der kan være domme, man er uenig i. Men alternativet er værre. Hvis vi begynder at træde væk fra konventionerne, risikerer vi at miste langt mere, end vi vinder,” siger hun.

Retssikkerhed i praksis

For Louise Holck hænger menneskerettigheder ikke kun sammen med internationale konventioner og principielle diskussioner. De er også noget, der udspiller sig helt konkret i menneskers hverdag.

Da hun i sin tid valgte at læse jura, var det netop med en interesse for retssikkerhed og for, hvordan man sikrer en part, der står svagere end modparten. Den interesse har fulgt hende gennem hele karrieren og præger fortsat hendes arbejde i dag.

“Noget af det, der har været gennemgående for mig, er spørgsmålet om, hvordan vi sikrer, at alle har en reel mulighed for at få deres sag prøvet – også dem, der ikke har de samme ressourcer som modparten,” siger hun.

Det er også her, hun ser nogle af de største udfordringer i Danmark.

Hun peger blandt andet på lange varetægtsfængslinger, forskelle i advokaters salærer og – ikke mindst – borgernes adgang til domstolene.

“Vi ser, at det for mange borgere er svært at få prøvet deres sag. Høje sagsomkostninger, begrænset adgang til fri proces og lange sagsbehandlingstider er en reel udfordring for retssikkerheden,” siger hun.

Instituttet arbejder med problemstillingerne gennem analyser, høringssvar og rådgivning samt ved at

gå ind i konkrete sager som biintervenient ved både danske domstole og Menneskerettighedsdomstolen.

Men også her mener hun, at advokater kan spille en endnu større rolle.

“Jeg kunne godt ønske mig, at flere advokater – særligt fra de større og mere ressourcestærke kontorer – engagerer sig mere i pro bono-arbejde. Det er ofte de samme, der løfter mange af de her sager, og det kunne med fordel blive bredt mere ud,” siger hun.

Hun peger især på behovet for stærke juridiske kompetencer i principielle sager og i sager, hvor borgere ellers står uden mulighed for at føre deres sag.

“Der er brug for advokater, der går ind i de sager, også selv om de ikke nødvendigvis er økonomisk attraktive. Det gør en forskel for den enkelte, men også for retssikkerheden som helhed,” siger hun.

Et ansvar for at engagere sig

Arbejdet med menneskerettigheder er for Louise Holck både et spørgsmål om jura og mennesker.

Det bliver særligt tydeligt i hendes internationale arbejde, hvor konsekvenser af manglende retssikkerhed kan være meget håndgribelige.

“Jeg har for eksempel besøgt projekter i Zambia,

hvor vi støtter retshjælp, og talt med personer, der står i et retssystem, som er meget anderledes end vores. Her kan det være helt afgørende, om man får rådgivning fra starten – det kan være forskellen på at ende i langvarig frihedsberøvelse under kummerlige forhold eller at få en helt anden udgang på sin sag,” siger hun.

Sammenlignet med Danmark er situationen en anden – men ikke problemfri.

“I Danmark er retssikkerheden stærk, men vi arbejder stadig med væsentlige udfordringer. Det handler i høj grad om at finde balancen mellem

forskellige hensyn og sikre, at vi også fremover har de nødvendige retssikkerhedsgarantier,” siger hun.

For Louise Holck hænger det hele derfor tæt

sammen: udviklingen internationalt, udfordringerne i Danmark og advokaternes rolle i samfundet.

Og netop derfor er hendes budskab til advokatanstanden klart.

“Advokater har en stærk stemme. Den bør bruges. I den tid, vi står i nu, er der brug for, at flere engagerer sig og bidrager til debatten om menneskerettigheder og retssikkerhed,” siger hun. ♦

“Der er brug for advokater, der går ind i de sager, også selv om de ikke nødvendigvis er økonomisk attraktive.”

LOUISE HOLCK

Har siden oktober 2020 været direktør for Institut for Menneskerettigheder og er formand for det europæiske netværk af nationale menneskerettighedsinstitutioner (ENHRI), som består af 52 institutioner på tværs af Europarådets medlemslande.

Hun er uddannet cand.jur. fra Københavns Universitet og har en journalistisk tillægsuddannelse fra Danmarks Journalisthøjskole samt en MPA fra CBS.

Har tidligere været direktør for Forbrugerstyrelsen (2003–2008), kommunikationschef i DR (2002–2003) og afdelingschef i Dansk Flygtningehjælp (1997–2002). Hun har desuden været bestyrelsesformand for Dignity – Institut mod Tortur (2018–2020).

REALITY-TVIST KRÆVEDE KLASSISK JURA

Venner og kollegaer kalder drilsk Anders Boserup Lauridsen “realityadvokaten”, efter han repræsenterede Paradise Hotel-vinderen David Jarsbo i en opsigtsvækkende sag om præmiesummen fra realityprogrammet. Tunge juridiske teoretikere kombineret med et modtræk i form af en injurieszag fik afgørende betydning for sagens endelige udfald i landsretten.

44

Min telefon begyndte at bimle og bamle. Jeg sad i bilen i Billund Lufthavn efter at have været i München for at se Danmark spille mod Serbien ved EM i fodbold sammen med en ven og hans far. Jeg havde netop læst dommen fra Retten i Aarhus og talt med min klient, da medierne begyndte at ringe. Det er en lidt speciel størrelse at føre en sag, der fanger offentlighedens interesse, for mediebevågenheden kræver varsomhed i forhold til, hvad man som advokat udtaler sig om. Nogle gange kan det også være en idé bare at bede journalisterne om at ringe igen dagen efter. Dommen nødvendiggjorde, at jeg nærlæste præmisserne og summede over næste skridt, og derfor var det meget begrænset, hvad jeg kunne sige til journalisterne. Da medierne kort efter omtalte dommen, skrev de, at min klient David Jarsbo havde tabt sagen. Sådan ville jeg ikke selv have udlagt det, da han i retlig forstand fik mest medhold. Byretten nåede frem til, at han skulle betale under halvdelen af de 250.000 kroner, han var stævnet for. Byretsdommen blev imidlertid ikke det sidste punktum i sagen.

Min klient vandt Paradise Hotel sammen med Sille Nimholm i 2021. På Paradise Hotel gælder det om at blive på hotellet for til sidst at løbe med præmien på 500.000 kroner. Det kræver som hovedregel en partner, da man ryger hjem, hvis man står uden partner til den ugentlige parceremoni. De to dannede par i “realityspillet” og indledte samtidig et romantisk forhold under opholdet i Mexico. Efter at have vundet selve finalen skulle de som vinderpar igennem den såkaldte troskabstest. Det indebar, at

de to stod over for hinanden med en gylden kugle i hænderne og en række felter mellem sig. På det første felt, de hver især befandt sig på, stod der 50.000 kroner. For hvert minut, der gik, skulle de rykke et felt frem, for til sidst begge at lande på det sidste felt med 500.000 kroner. Hvis de blev stående her i de 60 sekunder, skulle de dele beløbet. De kunne imidlertid på et hvilket som helst tidspunkt under hele troskabstesten vælge at smide kuglen og tage det beløb, de var nået op på, selv. Det valgte David Jarsbo at gøre på det sidste felt, og han vandt derfor den halve million alene.

Efter hjemkomsten begyndte de at danne par, og David Jarsbo lovede at dele pengene med Sille Nimholm alligevel. Det løfte genbekræftede han efter, de var gået fra hinanden igen. Så skete der en række ting efterfølgende, som efter min vurdering gjorde, at forudsætningerne for hans gaveløfte ikke længere var til stede. Hun kom blandt andet med en furore af beskyldninger for eksempel i et opslag på Instagram, hvor hun til sine dengang over 77.000 følgere fortalte om baggrunden for bruddet. Her nævnte hun utroskab og andre personlige forhold. Efterfølgende kom hun med flere beskyldninger i Se & Hør. Blandt andet sagde hun, at David Jarsbo havde udsat hende for psykisk vold. På den baggrund nedlagde vi kort tid efter, at der var udtaget stævning, en selvstændig påstand om, at Sille Nimholm skulle betale en godtgørelse på 50.000 kroner for injurierende udtalelser. Der er altid en risiko, når du kommer med en injuriepåstand, fordi du opfordrer den anden part til at føre et sandhedsbevis for den be-

skyldning, der er fremsat. Hvis nogen for eksempel kalder mig for småt begavet, og det så viser sig, at min IQ er særligt lav, så er det måske ikke så pænt gjort, men det er som udgangspunkt ikke injurerende, hvis det reflekterer virkeligheden. Man kan sige, at det var med til at gøre sagen endnu mere kulørt, fordi de meget personlige forhold blev belyst grundigt på grund af injurietemaet.

Injuriepåstanden var vigtig for sagen, og vi valgte derfor at gå den vej velvidende om risikoen. Den skulle hjælpe os med at bygge bro til det centrale spørgsmål i sagen – om forudsætningerne havde ændret sig så væsentligt, at David Jarsbo ikke længere var forpligtet til at betale hende halvdelen af præmiesummen, selvom han havde lovet det. Med henvisning til teoretikere som Henry Ussing, Julius Lassen og Eigil Lego Andersen argumenterede jeg under retssagen for, at den adfærd, modparten havde udvist, var så utaknemmelig, fornærmende eller krænkende, at David Jarsbo var berettiget til at trække sit løfte tilbage. Sondringen er, at hvis gavemodtageren udsætter giveren for en grov personlig krænkelse eller gør sig skyldig i en forbrydelse mod vedkommende, kan gaveløftet bortfalde. Vi gjorde gældende, at hvis David Jarsbo havde været udsat for en strafbar handling, måtte det kvalificeres som en sådan utaknemmelig og krænkende adfærd.

En af de juridiske diskussioner under retssagen drejede sig om, hvorvidt der var tale om en gensidigt bebyrdende aftale eller et ensidigt gaveløfte. Sidstnævnte er ikke underlagt samme stærke beskyttelse rent formueretligt. Jeg havde svært ved det indledende synspunkt fra modparten om, at der skulle være tale om en gensidigt bebyrdende aftale. Vi indgår alle sammen gensidigt bebyrdende aftaler hele tiden. Det gælder alt fra mobilabonnementer til leje- og leasingkontrakter. Jeg forstod det sådan, at David Jarsbos primære ydelse i sådan en aftale var, at han skulle give hende nogle penge. Så langt så godt. Men så er det retoriske spørgsmål: Hvad var så modydelsen? For at en aftale kan være gen-

sidigt bebyrdende, skal der være ydelse fra begge sider, og jeg anså det ikke for foreneligt med juraen i Danmark eller den juridiske forståelse at tale om gensidigt bebyrdende aftaler i relation til et romantisk forhold. Derfor distancerede vi os fra det synspunkt helt fra starten af.

Hvis byretten eller landsretten var nået frem til, at der forelå en gensidigt bebyrdende aftale, havde det ændret vores forudsætninger for at vinde sagen radikalt, da det er meget vanskeligt – hvis ikke praktisk umuligt – at komme ud af sådan en aftale, alene fordi den anden part opfører sig utaknemmeligt. Selvom ingen af domstolene konkluderede, at der var tale om sådan en aftale, var min oplevelse, at gaveløftet nærmest blev fortolket sådan i byretten. David Jarsbo blev i byretten dømt til at betale 107.500 kroner, blandt andet fordi der skulle tages højde for, at han var blevet beskattet af beløbet. Desuden fra-

trak retten et beløb på 20.000 kroner, som Silke Nimholm skulle betale min klient som godtgø-

“Injuriepåstanden var vigtig for sagen, og vi valgte derfor at gå den vej velvidende om risikoen.”

relse for beskyldningen om, at han havde udsat hende for psykisk vold. Byretten vurderede ikke, at David Jarsbo var berettiget til at tilbagekalde gaveløftet. Det var min opfattelse, at byretten anlagde en for streng tilgang til gaveløftet. Det var også grunden til, at vi besluttede at anke til landsretten.

Under hovedforhandlingen var der indkaldt en håndfuld vidner, herunder andre deltagere fra Paradise Hotel og de to parter mødre. Blandt andet skulle nogle af vidneudsagnene belyse, hvad der skete til finalefesten hjemme i Danmark, hvor deltagerne så finaleafsnittet sammen. Her oplevede min klient, at hans ekskæreste udviste en voldsom adfærd mod ham. Vidneforklaringerne endte dog ikke med at få nogen særlig betydning for hverken byrettens eller landsrettens dom. Når jeg læser Vestre Landsrets dom i sagen, sidder jeg i højere grad med opfattelsen af, at den juridiske gaveteori er anvendt rigtigt. Jeg henviser næsten altid til juridisk litteratur, når jeg fører en retssag, fordi mange

teoretikere evner at indkapsle problemstillinger og retstillinger virkelig godt på få sætninger.

Jeg tror, at teorien har haft den største betydning for landsrettens dom, som frifandt min klient, men formentlig har de domme, jeg procederede på også spillet en rolle. I byretten henviste jeg blandt andet til en dom fra 1980, som omhandlede et gaveløfte mellem ægtefæller. Hustruen havde udstedt gavegældsbreve på store beløb til sin mand, men de blev separeret, hvorefter hun ikke ville betale. Der var det særlige ved sagen, at homoseksualitet dengang blev anskuet i et andet lys, og landsretten fandt dengang, at han på grund af et homoseksuelt forhold havde krænket hustruen, så hun var berettiget til at tilbagekalde gaveløftet. Jeg hadede, at jeg var nødt til at bruge den dom særligt i en sag, hvor der var pressedækning. Der skal ikke meget til, før historien er, at Anders Boserup Lauridsen er imod homoseksualitet – og det ville jeg godt nok være ked af. Men jeg var nødt til at bruge den. Hvis jeg var så sart en mimose, at jeg ikke ville bruge en dom af frygt for, hvad folk tænker om mig, så skulle jeg jo sige nej til sagen, for så kunne jeg ikke føre den samvittighedsfuldt.

Da sagen skulle for landsretten, havde vi fundet en omkring 100 år gammel dom, som også var vigtig at fremhæve. Det kunne umiddelbart ligne

dårlig forberedelse, men det illustrerer efter min opfattelse snarere, at du aldrig med sikkerhed kan sige, at du har fundet alt relevant materiale. Sagen omhandlede en mand, der ved indmeldelse i et trossamfund afgav et løfte om at betale tiende over en periode på ti år. Ifølge dommen er et sådant tidsbegrænset gaveløfte ikke underlagt samme stærke beskyttelse som en gensidigt bebyrdende kontrakt. Landsretten tillod derfor, at løftet kunne tilbagekalles, da giveren meldte sig ud af trossamfundet af subjektive grunde. Dommen var med til at understrege, at gaveløfter generelt kan fraviges lettere end aftaler med ydelse og modydelse.

Landsretten lagde i sin dom vægt på modpartens udtalelser til Se & Hør, hvor hun blandt andet sagde, at han var en misbruger og løgner – samt at han havde udsat hende for psykisk vold. Beskyldningen om psykisk vold fik afgørende betydning, da landsretten konkluderede, at hun havde krænket ham i en sådan grad, at han ikke længere var forpligtet af sit gaveløfte. På den måde var vores injuriopstand med til at bære, at David Jarsbo i sidste ende blev frifundet. Den betød også, at Silke Nimholm skulle betale min klient 20.000 kroner i godtgørelse.

Det var meget få relevante domme, vi kunne henvise til i sagen, og derfor er jeg overbevist om, at Vestre Landsrets dom vil blive brugt i fremtiden

både i retssager og i relevant undervisning vedrørende aftaler på jurastudiet.

Modparten ansøgte om tilladelse til at få sagen for Højesteret med det synspunkt, at man ved misligholdelsen i praksis kunne købe sig noget tid, således at der senere kunne indtræde en omstændighed, som kunne retfærdiggøre misligholdelsen. Ansøgningen blev afslået. Jeg var ikke enig i synspunktet, men jeg kunne godt forstå, hvorfor det blev lanceret. Jeg er som sådan ikke overrasket over, at sagen ikke kom for Højesteret, men jeg mener alligevel, at den teoretiske diskussion var relevant og muligvis principiel.

Min modpart leverede i øvrigt et fagligt solidt arbejde, og der er intet at sætte en finger på. Selvom konfliktniveauet mellem parterne i perioder var højt, blev sagen forberedt og gennemført i meget ordentlige rammer. Indledningsvist blev sagen forsøgt løst gennem mediation, som ligeledes forløb professionelt, men som ikke gav noget resultat. I sager med en høj grad af konflikt er det en klar fordel, når advokaterne kan være enige om at være uenige fagligt og føre sagen på en professionel måde.

Den måde, min klient håndterede sagen på, vakte min respekt. Han holdt sig i vid grad væk fra sociale medier og mediebildet, hvilket jeg også havde rådet ham til. Han var samtidig loyal over for fakta, også når sagen var belastende for ham. Det gør det også lettere at fremstå troværdigt i retten.

Ud over at jeg har været advokat for en Paradise Hotel-deltager, er der også en anden grund til, at jeg nogle gange bliver kaldt for "realityadvokaten" – nemlig at jeg selv har deltaget i tv-programmet Forræder. Det var ikke et egentligt problem, men det var en smule forstyrrende, at min person også blev gjort relevant, når medierne interesserede sig for sagen. For mig er det i grunden uvedkommende, at jeg selv har deltaget i et underholdningsprogram.

Når det er sagt, har jeg også oplevet, at realitystemplet har haft en kvalitet, fordi det har virket afvæbnende. Under en forligsforhandling, hvor stemningen var anspændt, indledte modpartens klient med ordene: "Jeg ved ikke helt, hvor tryk jeg er ved det her, når vi har en forræder i lokalet." Så grinte alle – og stemningen blev blødt op. ♦

OM SAGEN

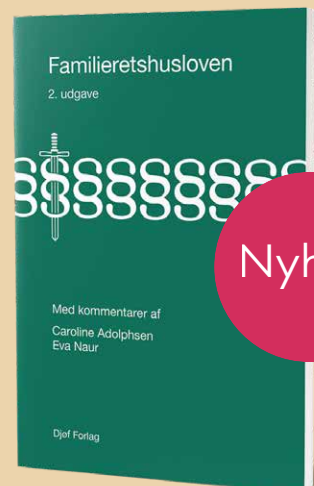
David Jarsbo og Sille Nimholm vandt realityprogrammet Paradise Hotel sammen i 2021, men David Jarsbo løb med hele præmiegevinsten på 500.000 kroner under finalens afsluttende troskabstest. Da de vendte hjem fra Mexico, hvor programoptagelserne fandt sted, blev de et par igen, og David Jarsbo lovede at dele pengene med Sille Nimholm. Det løfte indfrie han aldrig, og derfor lagde hun sag an.

Under retssagen blev flere personlige beskyldninger, som Sille Nimholm fremsatte efter deres brud, behandlet. Hun beskyldte ham blandt andet for utroskab, misbrug af alkohol og stoffer, for at have smittet hende med en kønssygdom og for at have udsat hende for psykisk vold. På den baggrund rejste David Jarsbo et godtgørelseskrav. Retten i Aarhus afsagde dom den 26. juni 2024. Dommen betød, at David Jarsbo skulle betale Sille Nimholm 107.500 kroner plus renter. Hendes påstand var 250.000 kroner, men retten fastsatte beløbet lavere, primært som følge af, at David Jarsbo havde betalt skat af gevinsten. Herudover blev 20.000 kroner fratrasket som godtgørelse for en krænkende udtalelse.

Vestre Landsrets dom fra d. 8. juli 2025 frifandt David Jarsbo og slog fast, at Sille Nimholm skulle betale ham 20.000 kroner som godtgørelse for tort i anledning af hendes udtalelser, særligt udtalelsen om psykisk vold.

ANDERS BOSERUP LAURIDSEN (H)

Som advokat har Anders Boserup Lauridsen sit primære virke inden for kommercielle og erhvervsrelaterede tvister samt køb og salg af virksomheder. Har siden 2021 været partner i Advokatfirmaet Rødstenen og er medlem af Advokatrådets procesretsudvalg. Var tidligere advokat hos Horten (2018-2020) og før det hos Delacour Advokatfirma. Har også været konstitueret landsdommer ved Vestre Landsret (2019). Fik sin advokatbeskikkelse i 2016 og er uddannet cand.jur. fra Aarhus Universitet i 2013.

Advokatundersøgelser på anklagebænken

Michael Gøtze gennemgår her baggrund og perspektiver for den revision af vejledningen om advokatundersøgelser, som er i gang. Han er udpeget som medlem af den af Advokatrådet genetablerede følgegruppe om vejledningen. Han har selv bidraget til uvildige advokatundersøgelser som del af juridiske teams, herunder i 2025 til advokatundersøgelsen af Nordic Waste-sagen.

Retssikkerhedsboomerangen rammer advokatundersøgelserne

I de senere år har advokatbranchen engageret sig meget i retssikkerhed. Der afholdes mange spændende konferencer, seminarer og workshops, hvor advokater læner sig ind i vigtige samfundsspørgsmål og ikke mindst retssikkerhed. Det kan være retssikkerhed ved domstolene eller retssikkerhed i straffesager, konkurrencesager eller sociale sager. Alle disse initiativer og intentioner er gode og relevante. Det er samtidigt tydeligt, at denne interesse understøtter billedet af advokater som ikke kun optaget af enkeltsager og detaljer i deres processkrifter men også af samfund og retssikkerhed. I det lys ligner det en boomerang, at de meget omtalte advokatundersøgelser især i 2025 blev fagligt udfordret med henvisning til netop retssikkerhedstemaet. Den boomerang, som sendes ud i luften, kan komme tilbage. Vi er i 2026 endt der, hvor advokatundersøgelserne, ideelt set et advokatprodukt på absolut øverste hylde blandt mange advokatprodukter, ufrivilligt er havnet på anklagebænken. Og anklagen er manglende retssikkerhed. Konkret er kritikken især fremsat i nogle vigtige højesteretsdomme vedrørende en kendt metoo-sag (Jes Dorph-Petersen sagen). Disse domme er den direkte anledning til, at Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser for tiden er under revision. De uvildige

advokatundersøgelser skal hejses op og servicetjekkes for rust, slitage og sprækker.

Vejledningens forhistorie er velkendt i hvert fald for advokater. I 2022 blev rammerne om advokatundersøgelser opdateret i en ny udførlig vejledning om advokatundersøgelser, udarbejdet af Advokatsamfundet (udgivet september 2022). Nu er der gået cirka fire år, og det er tid til en revidering. Er det så et virkelighedstjek eller et juratjek, som der skal foretages? På mange måder er det især det sidste, hvad vi vender tilbage til. Det er dog også et element af perceptions-tjek i revisionen.

Domsvirkning eller ej?

Vi begynder med perceptions-spørgsmålet. Inden vi går ind i de substantielle spørgsmål, er det nemlig mere metodisk værd at overveje, om den igangværende revision af vejledningen skal være den lille revision eller den store revision. Er der med andre ord "kun" brug for at få alignet vejledningen med højesteretsdommene fra 2025, eller er der grund til at gå bredere til værks? For mig at se er begge veje mulige. Den lidt større revision er værd i hvert fald at overveje, da der er meget, som har betydning for, hvordan advokatundersøgelser skal reguleres, og også for, hvordan advokatundersøgelser opfattes. I det grundige arbejde, som gik forud for udarbejdelse af den

nye vejledning fra 2022, spillede det en stor rolle at få sat et par meget tykke streger under, at advokatundersøgelser ikke er domme. De har ikke domsvirkning, som det siges mere juridisk.

Hvor er vi med denne problemstilling nu? I 2025 har Højesteret tryktestet advokatundersøgelser. Selv om advokatundersøgelsen i Jes Dorph-Petersen-sagen blev kritiseret for alvorlige fodfejl af Højesteret, herunder en for løs bevisbedømmelse, er det spørgsmålet, om dette alligevel indirekte understøtter billedet af, at advokatundersøgelser er vigtige og med andre ord har en eller anden slags domsvirkning. Hvis advokatundersøgelser kan komme over den barre, som nu er sat af Højesteret, er de rent retligt galvaniserede. De minder netop på grund af meget høje krav til retssikkerhed og til juridisk kvalitet om domme og afgørelser. Det kan med dette som bagtæppe godt diskuteres, om billedet af domsvirkning er blevet mere nuanceret end for fire år siden. Der er i mine øjne stadig grund til at se på dette perceptions-problem og til at få skrevet prosa om dette ind i indledningen i vejledningen. Narrativet om advokatundersøgelser er vigtigt. Ved siden af den fagjuridiske revision af vejledningen kan man også overveje bredere kommunikationsinitiativer, som skal forsøge at mane den fortsat udbredte forestilling om domseffekt i jorden. Der er gode tilbøjeligheder til det i vejledningen i 2022, men de kan måske styrkes.

“I forhold til de to højesteretsdommes budskaber med generel relevans er det oplagt, at opgaven i revisionsarbejdet består i at koge juraen ud af dommene.”

Spektakulær men atypisk sag skubber til advokatundersøgelser

Vi er nu fremme ved Jes Dorph-Petersen-sagen og dermed metoo-zonen. Det er vigtigt at sige, at det på flere måder kan ses som en særlig zone. I journalistisk stil kan Jes Dorph-Petersen-sagen sammenfattes som sagen om storhed og fald for en meget kendt TV-journalist, nemlig sagens hovedperson. Faldet er dog blevet en hel del mindre brat efter Højesterets to domme i 2025. Højesteret tog i begge domme meget klart Jes Dorph-Petersens parti. Den advokat, der udførte den kritiske advokatundersøgelse med Jes Dorph-Petersen i rollen som den berørte og den undersøgte, blev selv ramt af kritik. Højesteret så Jes Dorph-Petersen som offer i en ikke veludført advokatundersøgelse.

Den faktuelle baggrund er, at TV 2 i september 2020 besluttede at iværksætte en todelt undersøgelse af kulturen i TV 2, som på den ene side skulle afdække kulturen mere generelt i TV 2, og som på den anden side også skulle afdække og undersøge sager om mulige krænkende handlinger. TV 2 anmodede i den forbindelse en advokat fra et velrenommeret advokatfirma om at bistå med gennemførelsen af den pågældende undersøgelse, og der blev etableret en indberetningsordning, hvor tidligere og nuværende medarbejdere kunne indberette både krænkende handlinger og mere generelle

forhold relateret til kulturen og samarbejdet i TV 2. Jes Dorph-Petersen blev efter de undersøgelser, der blev foretaget, opsagt i sin stilling, og han har efterfølgende klaget over og ført sager mod advokatundersøgelsen. Denne undersøgelse fik efter hans opfattelse netop den domsvirkning, som ellers ikke skulle være mulig. Advokaten “dømte” ham, hvis vi ser på det fra Jes Dorph-Petersens synsvinkel.

Det juridiske klimaks i sagen er de to domme, dels UfR 2025.2886 H, afsagt i maj 2025, vedrørende prøvelse af disciplinærsag om udførelsen af advokatundersøgelse for TV 2, og dels UfR 2026.867 H, afsagt i december 2025, vedrørende erstatning som følge af udførelsen af advokatundersøgelse for TV 2. Den mest omtalte er dommen fra december, som tilkendte Jes Dorph-Petersen en erstatning for mangler i den udførte undersøgelse. Højesteret udtalte blandt andet: “En advokat vil som udgangspunkt ikke kunne pålægges ansvar over for en tredjepart som følge af en advokatundersøgelse, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Der kan foreligge sådanne særlige omstændigheder, for eksempel hvis advokaten har begået grove fejl, eller hvis advokaten over for en tredjepart har tilsidesat en omsorgspligt, der kan påhvile advokaten på grund af advokatundersøgelsens karakter. I forbindelse med gennemførelsen af advokat B's advokatundersøgelse forelå

der sådanne særlige omstændigheder, som indebar, at der skulle udvises en særlig grundighed og omhyggelighed, også af hensyn til de personer, der var berørt af undersøgelsen.”

Den advokat, som udførte undersøgelsen, har med denne dom fået en hård kritik. Den pågældende advokat har i mine øjne i en vis forstand taget en for holdet, da det ikke helt kan udelukkes, at der kunne findes andre advokatundersøgelser, som måske også har nogle retssikkerhedsmæssige sprækker. De er dog ikke efterprøvet. I Jes Dorph-Petersen-sagen har forløbet været helt særligt i den forstand, at hovedpersonen har været stålsat i sin anklage mod advokatundersøgelsen. Det har også været en sag, som har fået særdeles omfattende medieomtale, og det har ikke været til Jes Dorph-Petersens ulempe, at han har været på hjemmebane i mediekonteksten. I forhold til de indholdsmæssige budskaber i de to domme, er det for mig at se en interessant pointe, at Højesteret stiller højere krav til en undersøgende advokat, end man ville have stillet til TV 2 som arbejdsgiver. Vi er i et privat ansættelsesforhold, og TV 2 kunne angiveligt have skredet til afskedigelse med en væsentlig mere rund og intetsigende begrundelse, end den som Højesteret kræver af advokaten i advokatundersøgelsen. Advokatundersøgelsen synes dermed at gøre det vanskeligere at gennemføre en afskedigelse, hvis

man skal følge dommenes tankegang.

I forhold til de to højesteretsdommes budskaber med generel relevans er det oplagt, at opgaven i revisionsarbejdet består i at koge juraen ud af dommene. Dele af dommen skal væves ind i en revideret udgave af vejledningen, herunder især den berørtes ret til indsigt i grundlaget.

En lidt mere principiel diskussion er selvsagt, om de to højesteretsdomme i en metoo-sag skal være rammesættende for en generel vejledning om alle slags advokatundersøgelser. Den første vejledning fra 2022 var dog også rammesat som et svar på kritik i pressen af metoo-advokatundersøgelser, og der er en sti, der allerede er betrådt her. I øvrigt bliver Højesterets tilgang i Jes Dorph-Petersen-sagen allerede brugt som "våben" mod advokater i mange helt andre advokatundersøgelser. Den standard, som Højesteret har sat, er for så vidt allerede bredt ud langt ud over metoo-feltet. En sådan udbredelse synes i øvrigt også at være Højesterets pointe.

"Det er for præcisionens skyld vigtigt at understrege, at advokatundersøgelsen i Jes Dorph-Petersen-sagen ikke var en uvildig undersøgelse".

De andre vigtige undersøgelser

Det fører naturligt videre til konstateringen af, at advokatundersøgelser anvendes på rigtig mange områder, ikke kun metoo-området. Disse "andre" undersøgelser er kvantitativt de vigtigste. I en meget omtalt enkeltsag om et stort

advokatfirmas rolle i udbytteskatsagen har Højesteret eksempelvis understreget pligten til konflikt-tjek som vigtigt led inden bud på udførelse af uvildig advokatundersøgelse. Denne sag er af betydning for revisionen af vejledningen. Der er herudover udarbejdet en generisk og tværgående kortlægning af forskellige advokatundersøgelser af byretsdommer Gerd Sinding ("Retssikkerhed og gennemsigtighed i advokatundersøgelser", Justitia, 2022). Hun har undersøgt i alt 15 advokatundersøgelser og har som en af sine pointer, at advokatundersøgelser skal rettes mod juridiske forhold, og ikke bruges som led i vurderinger af organisationsforhold og -kultur. Analysen indeholder mange andre dele, og alene opstillingen af de 15 advokatundersøgelser er en interessant illustration af spændvidden i advokatundersøgelsestyper. I den ene ende er der en vifte af meget omtalte metoo-sager, og i den anden ende af skalaen er de to advokatundersøgelser i minksagen (nedgravning af mink og politiets brug af actions cards), som har en helt anden karakter. Det er således vigtigt at betone, at der findes et bredt spektrum af undersøgelser.

Boost af retssikkerhedspakken

Hvis vi vender blikket mod den gældende vejledning, er det klart, at de to højesteretsdomme har betydning for de retssikkerhedsrelaterede dele, blandt andet vejledningens kapitel 7 ("Berørtes og involveredes rettig-

heder"). Dette er hovedsigtet med revisionen.

Det kan også være en mulighed at integrere de databeskyttelsesretlige regler i de øvrige dele af den kommende vejledning, da det rent pædagogisk ikke er optimalt, at det kun er i vejledningens kapitel 5, at disse vigtige regler omtales. Som et yderligere bidrag til Jes Dorph-Petersen-advokatundersøgelsen skal det ikke glemmes, at Datatilsynet har peget på blandt andet pligten til dataminimering (Datatilsynets udtalelse af 3. februar 2022). De databeskyttelsesretlige regler kræver ikke kun, at man som advokat tænker sagligt, men også at man tænker "slankt". Der er grænser for, hvor langt en undersøgelse kan udstrækkes. I udtalelsen siger Datatilsynet, at TV 2 for så vidt forfulgte en legitim interesse ved at iværksætte undersøgelsen, og at TV 2's legitime interesse gik forud for Jes Dorph-Petersens interesser. Undersøgelsen var imidlertid efter Datatilsynets opfattelse tilrettelagt på en sådan måde, at der kunne indberettes oplysninger om blandt andet seksuelle forhold, dvs. følsomme oplysninger. Der er et forbud mod at behandle følsomme oplysninger, hvis man ikke kan identificere en gyldig undtagelse. TV 2 og den undersøgende advokat havde ikke begrænset indsamlingen af oplysninger på en sådan måde, at de havde den fornødne sikkerhed for, at de kunne behandle de indsamlede følsomme oplysninger.

På den mere terminologiske klinge

“Der kan også være en vis retssikkerhed i, at man som den berørte og den undersøgte ikke er på pinebænken i for lang tid. Det eksakte balancepunkt er vanskeligt at finde i generel form, men der er efter min opfattelse en grænse.”

kan der i en revision være et potentiale i at få præciseret, hvilke dele af vejledningen som er bindende. Vejledning er som titel for mange et ret blødt ord. Vejledningen opererer med en sontring mellem SKAL-regler, som er knyttet til overholdelse af god advokatskik (bindende norm), og BØR-regler, der beskrives som udtryk som efterlevelse af best practices (ikke-bindende norm). Dog er BØR-reglerne nogle gange alligevel SKAL-regler, da vejledningen i åben form henviser til, at der kan være regulering på specialeområder for eksempel ansættelsesretlig regulering, hvor “BØR” alligevel skal læses som et “SKAL”. Måske kan dette formuleres klarere og lidt mere operationelt.

To principielle overvejelser

Som to mere principielle overvejelser i relation til en revision af vejledningen vil jeg endelig pege på, at det for det første kan være en overvejelse værd, om sontringen mellem fact finding-advokatundersøgelser og ansvarsvurderende advokatundersøgelser kan trækkes mere op. Sammenlignet med undersøgelses- og granskningskommissioner, hvor denne sontring er meget afgørende blandt andet i forhold til sammensætning af kommissionen, er advokatundersøgelser i vejledningen flere steder gjort enstrengt. Hvis advokatundersøgelsen falder i den kasse, som vedrører fact finding-undersøgelser, er udgangspunktet, at det medfører en vis lem-

pelse af de krav, som ellers stilles. Det skal nævnes, at sontringen ER nævnt i vejledningen, og at den blot skal udfoldes mere. Vi er i øvrigt på et af de punkter i vejledningen, hvor der kan være inspiration i at skele til loven om undersøgelses- og granskningskommissioner. Det kan nogle steder være relevant med den slags “dryp” fra undersøgelseskommis-sions-retten.

Den anden principielle overvejelse, som kan skitseres her, går på, om der er grænser for, hvor mange procesuelle retssikkerhedsgarantier, som man kan lægge oveni de eksisterende. Skal der flere retssikkerhedslag ind i vejledningen – udover hvad der følger af højesteretsdommene – eller er der grænser for retssikkerheden i dette undersøgelsesformat? Hvis advokatundersøgelser fremover omdannes til en slags underkategori af undersøgelseskommis-sioner med alle de retssikkerhedsgarantier, som det indebærer, kan det forskybe de fordele og styrker, som kendetegner advokatundersøgelser, herunder undersøgelsens hurtighed.

Der kan også være en vis retssikkerhed i, at man som den berørte og den undersøgte ikke er på pinebænken i for lang tid. Det eksakte balancepunkt er vanskeligt at finde i generel form, men der er efter min opfattelse en grænse. Hvis vi ser på forvaltningsretlige regler, som netop er orienterede mod procesuelle retssikkerhedsgarantier for den enkelte, kan disse garantier blive så omfattende, at det nærmest er umu-

ligt for en myndighed ikke at begå fejl. Denne spejling mellem rammer om advokatundersøgelser og myndighedsundersøgelser er en mere principiel øvelse, som dog måske også kan tilføre noget i forhold til de øvre grænser.

Selvjustits

Revisionen af vejledningen om advokatundersøgelser er ikke bare en skrivebordsøvelse. Den skal følges op af mere selvjustits. Advokatbranchen må føre justits med “brodne kar” inden for branchen, og det gælder også brodne advokatundersøgelser. Der kan være mange veje frem her. Advokatrådet kan måske spille en mere aktiv rolle for eksempel i en faglig kvalitetssikring. Advokatrådet bruges allerede i forbindelse med indstillinger til udpegninger mv. Det kan også overvejes, at der skal tilbydes efteruddannelse og “certificering i advokatundersøgelser”. Det er forståeligt, hvis Advokatrådet helst er fri for at være “branche-politi”, men mindre kan også gøre det. Der er mange initiativer ved siden af selve vejledningen, som kan være med til at understøtte billedet af, at en revision af vejledningen om advokatundersøgelser ikke kun sigter mod at højne retssikkerheden, styrke kontradiktionen og kvalitetssikre bevisvurderinger i advokatundersøgelser men også helt generelt at fremme tilliden til advokater. Vejen dertil er selvjustits. ♦

Ny praksis fra Advokatnævnet

Advokatnævnets praksis udvikler sig løbende, og ny praksis er med til at tydeliggøre eller justere rammerne for god advokatskik. Nedenfor følger en beskrivelse af en række kendelser om blandt andet opkrævning af gebyrer, nævnets kompetence i salærklagesager, hvor parterne har indgået et forlig, advokaters brug af digitale værktøjer, og om der foreligger et opdrag i forbindelse med en sag om bono-arbejde.

Opkrævning af gebyrer

Advokater skal i forbindelse med modtagelse og oprettelse af nye sager foretage en række undersøgelser og overholde en række pligter, hvilket kan være tidskrævende. Advokatnævnet har haft lejlighed til at påkende en række sager, hvor advokaten har krævet gebyr for arbejdet forbundet hermed.

54

Det er nævnets udgangspunkt, at sådant arbejde er omfattet af udgifter til almindeligt kontorhold, som en klient med rette må kunne forvente er indeholdt i advokatens salær. Det er således ikke rimeligt at opkræve særskilte udgifter til overholdelse af pligter, medmindre sagens karakter gør det påkrævet at afholde ekstraordinære udgifter til denne post, for eksempel i form af udlæg.

Advokatnævnet tog ved kendelser af henholdsvis 21. december 2023 (sagsnr. 2023-1234) og 28. februar 2024 (sagsnr. 2023-3522) stilling til opkrævede gebyrer vedrørende henholdsvis et "persondatagebyr" på 563,50 kr. og et "digitaliseringsgebyr" på 50 kr. i forbindelse med oprettelse af sager. I begge sager var klienterne, som var forbrugere, blevet orienteret om gebyret i ordrebekræftelsen. Nævnet fandt, at advokaterne ikke var berettiget til at opkræve gebyrerne.

Ved kendelser af henholdsvis 13. december 2024 (sagsnr. 2024-1710) og 29. januar 2026 (sagsnr. 2025-2129)

tog nævnet stilling til et advokatfirmas opkrævning af et "opstartsgebyr" på 1.032,50 kr. Advokatfirmaet havde i begge sager i ordrebekræftelsen til klienterne, som var forbrugere, anført, at de opkrævede det faste beløb for opstart af sagen, og at det omfattede klargøring af sagen til advokatens sagsbehandling, herunder oprettelse af stamnummer, journalnummer, digital sagsmappe, interessekonflikttjek, vurdering ift. hvidvasklovens bestemmelser samt evt. indhentelse af legitimationsoplysninger i den forbindelse. Advokatnævnet fandt i begge sager, at det ikke var rimeligt at opkræve gebyret på de 1.032,50 kr. Advokatnævnet lod herefter det fakturerede beløb bortfalde.

Når parterne har indgået et udenretligt forlig

En nyere kendelse illustrerer, at spørgsmålet om nævnets kompetence i ovennævnte situation beror på en konkret vurdering – og at et forlig ikke nødvendigvis afskærer nævnets efterfølgende prøvelse af salærets rimelighed.

Advokatnævnet tog ved kendelse af 15. december 2025 (sagsnr. 2025-824) stilling til, om nævnet har kompetence til at behandle en klage over et salær, hvor der forud for klagens indgivelse til Advokatnævnet var indgået et forlig mellem parterne herom. Den indklagede advokat havde påstået

salærklagen afvist, fordi parterne havde indgået et forlig herom.

Advokaten havde igennem cirka ét år bistået klager i en familieretlig sag. Sagen var blevet afregnet løbende, ligesom klager også havde betalt fakturaerne løbende. Efter cirka ét år opsagde klager samarbejdet med advokaten. På dette tidspunkt var der et udestående faktureret salær, som parterne efterfølgende korresponderede om. Parterne indgik herefter et forlig, hvorefter det udestående salær blev nedskrevet. Af forliget fremgik blandt andet, at beløbet skulle betales straks, og at forliget var til fuld og endelig afgørelse af ethvert mellemværende mellem klager og indklagede, samt at forliget kunne danne grundlag for tvangsinddrivelse i henhold til retsplejelovens § 478.

Advokatnævnet udtalte, at "*det må bero på en konkret vurdering, om indgåelsen af et forlig om betaling af salær indebærer, at klienten har givet afkald på en indsigelse over for advokaten om, at salæret ikke er rimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2. I vurderingen må navnlig indgå forligets indhold og omstændighederne ved forligets indgåelse. Det kan efter omstændighederne også tillægges betydning, om klienten er forbruger eller ikke-forbruger.*" Nævnet fandt efter det oplyste om forliget og omstændighederne ved dets indgåelse, at klager ikke ved indgåelsen af forliget havde givet afkald på en indsigelse om, at salæret ikke var ri-

**“Ved kendelse af 15. december 2025
(sagsnr. 2025-1655) fandt Advokatnævnet,
at den indklagede advokat havde forsømt at
udvise den fornødne omhu ved i en henvendelse
at henvise til to domme, der ikke eksisterede.”**

meligt, og realitetsbehandlede herefter salærklagen. Advokatnævnet godkendte herefter med dissens det samlede salær fratrasket det beløb, som fulgte af forliget.

Til sammenligning kan nævnes, at Advokatnævnet ikke har praksis for at afvise salærklager i den situation, hvor en advokat efter drøftelser med klienten vælger at kreditere en del af sit salærkrav, for eksempel med henblik på at imødekomme klienten i forhold til forestående eventuel salærklage, og hvor klienten herefter betaler det aftalte. Nævnet forholder sig som udgangspunkt også til sager, hvor der er givet fast pris og overslag, hvilket også kan indeholde et aftalemæssigt fundament.

Omhu ved fremsøgning af praksis

Ved kendelse af 15. december 2025 (sagsnr. 2025-1655) fandt Advokatnævnet, at den indklagede advokat havde forsømt at udvise den fornødne omhu ved i en henvendelse at henvise til to domme, der ikke eksisterede. Advokaten repræsenterede en klient, som havde gjort mangelsindsigelser gældende mod et VVS-firma. Advokaten henvendte sig til selskabet, som på daværende tidspunkt ikke var repræsenteret ved advokat, og gjorde gældende, at det fulgte af praksis, at selskabet hæftede for manglerne ved arbejdet udført af det tidligere VVS-firma. Advokaten henviste i den for-

bindelse til to konkrete domme fra Ugeskrift for Retsvæsen. Selskabet rettede efterfølgende henvendelse til en advokat, som bad den indklagede advokat fremsende de påberåbte domme. Den indklagede advokat frafaldt i første omgang dommene og beklagede efter flere opfordringer til at fremsende dommene, at der havde været tale om en tastefejl. Advokaten henviste herefter to helt andre domme.

Advokatnævnet udtalte generelt, at det påhviler en advokat – ved angivelse af praksis til støtte for et krav i henvendelser til modparten eller retten – at udvise omhu i fremsøgningen, herunder hvis man måtte overlade søgningen til for eksempel en anden medarbejder eller ved brug af digitale værktøjer.

Advokatnævnet fandt, at advokaten ikke havde udvist den fornødne omhu ved i sin henvendelse til selskabet at henvise til to forkerte domme. Nævnet lagde vægt på, at der var tale om en henvendelse til en modpart, som ikke var repræsenteret ved advokat, med det formål at vinde ret. Nævnet fandt det ikke godtgjort, at der alene var tale om en tastefejl, idet der var fejl i begge henvisningerne, og idet de senest fremsendte domme afveg både i årstal, sidetal, domstol og indhold fra de først anførte.

Pro bono-arbejde

Advokatnævnet tog ved kendelse af 16. december 2025 (sagsnr. 2025-900) stilling til en sag, hvor der i et offentligt tilgængeligt tilbud var ydet gratis, mundtlig vejledning.

Klager var blevet pålagt at tilbagebetale SU af SU-myndighederne. Derfor opsøgte hun gratis mundtlig vejledning i en kommunal iværksætterindsats, hvor advokaten var tilknyttet. Advokaten ydede i den forbindelse gratis, mundtlig vejledning til klager om sagen. På et senere tidspunkt i forbindelse med at klager skulle fraflytte sit fremlejemål, mødte klager og advokat hinanden igen, idet advokaten bistod udlejer, som var mangeårig klient hos indklagede. Klageren og hendes nye advokat klagede efterfølgende til Advokatnævnet over blandt andet, at advokaten ikke havde afgivet opdrags- og prisoplysninger vedrørende SU-sagen, og at advokaten havde befundet sig i en interessekonflikt.

Det var i sagen oplyst af advokaten, at der i iværksætterindsatsen blev ydet rådgivning af blandt andet advokater. Det var i øvrigt ubestridt, at advokaten havde ydet den gratis vejledning som advokat. Herefter lagde nævnet det som ubestridt til grund, at advokaten i forbindelse med den konkrete vejledning i SU-sagen havde optrådt som advokat. Nævnet lagde også til grund, at advokatens bistand i sagen

kunne sammenlignes med bistanden i en advokatvagt, hvor en person kan modtage gratis rådgivning.

Nævnet fandt på baggrund af sagens konkrete omstændigheder, samt henset til at det i øvrigt var ubestridt, at han havde optrådt som advokat, at adfærden derfor skulle bedømmes efter retsplejelovens § 126, stk. 1, og at advokaten derfor også skulle leve op til god advokatskik. Nævnet fandt herefter, at advokaten efter en konkret vurdering, ved sin vejledning *ikke* kunne anses for at have etableret et klientforhold

med et opdrag i sædvanlig forstand. Advokaten var derfor ikke forpligtet til at afgive opdrags- og prisoplysningen til klageren. For så vidt angår klagen over interessekonflikt fandt nævnet, at advokaten i forbindelse med den gratis vejledning til klageren ikke havde fået kendskab til oplysninger, som klageren med føje kunne frygte, at advokaten kunne anvende imod hende i den efterfølgende lejeretlige sag, hvor advokaten repræsenterede udlejeren. På denne baggrund havde advokaten ikke befundet sig i en interessekon-

flikt eller en nærliggende risiko herfor.

Det kan udledes af kendelsen, at en advokat skal være bevidst om, hvornår advokattitlen anvendes. Videre kan det udledes, at hvis en advokat bruger sin advokattitel i forbindelse med bistand ydet i advokatvagten, er advokaten ikke forpligtet til at give opdrags- og prisoplysninger, men advokaten kan i *princippet* bringe sig i en interessekonflikt. ♦

Kendelserne kan læses i sin helhed i Praksissamlingen på nævnets hjemmeside.

Auktioner.dk

- Salg af konkursboaktiver på netauktion over 14 dage
- Over 100.000 potentielle køberemner
- Advokatfaglig baggrund med 20 års erfaring
- Vi står for hele salgsprocessen
- Afregning via vores klientkonto

Auktioner P/S

• Tlf. 39 29 19 00

• info@auktioner.dk

Strandvejen 60, 2900 Hellerup

Kurator, sælg med Lauritz.com

Over 1,5 mio. besøgende og internationale købere klar til at byde

Udvalgte fordele:

- Opnå markedsprisen
- Effektiv og diskret håndtering
- Kyndig vurdering fra erfarne eksperter
- Professionel dokumentation og vurderingsrapporter
- Samlet løsning med bilag og fakturering

Fra værktøj og driftsinventar til

designermøbler, kunst og unikke genstande – vi tager det hele ind.

Vi formidler dine aktiver til det rette marked og med tre stærke salgsplatforme sikrer vi maksimal eksponering og en professionel salgsproces.

Kontakt os direkte:

Helle Kamvig
60236500
hjk@lauritz.com

Annette Bjørg
20462483
anb@lauritz.com

Scan og læs mere

Lauritz.om

MISFORSTÅEDE MENNESKERETTIGHEDER

Hvordan ureflekterede syn på menneskerettighederne har skadet demokratiet og retsstaten

Mads Bryde Andersen
319,95 kr. / 320 sider
Gads Forlag

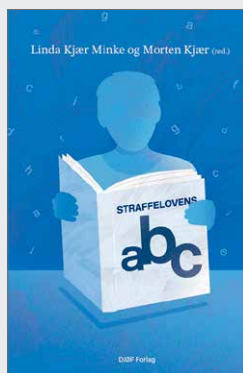
Bogen analyserer, hvordan menneskerettighedstænkning og dommerskabte fortolkninger fra Strasbourg har ændret det danske folkestyre og retsstat. Særligt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols udvidende brug af retten til privatliv har begrænset staters politiske handelfrihed. Bogen viser, hvordan Danmark kan reagere politisk og juridisk på disse fortolkninger uden at bryde konventionspligter eller skade sit internationale omdømme.

REKONSTRUKTIONSRETEN

Line Langkjær
432,50 kr. / 192 sider
Karnov Group

Rekonstruktionsretten giver en overskuelig introduktion til konkurslovens regler om rekonstruktion med fokus på kernen i rekonstruktionsprocessen. Bogen gennemgår aktørerne, processen samt reglerne om rekonstruktionsplan og -forslag. Den behandler desuden centrale rekonstruktionsværktøjer som videreførelse af aftaler, tvangsakkord og virksomhedsoverdragelse og fungerer som indgang til mere specialiseret litteratur.

STRAFFELOVENS ABC

Linda Kjær Minke m.fl.
850 kr. / 344 sider
Djøf Forlag

Straffelovens ABC gennemgår udviklingen i dansk strafferet i perioden 2015–2024 med fokus på lovændringer og kriminalpolitiske tendenser. Antologien analyserer udvalgte bestemmelser i straffeloven og belyser samspillet mellem juridisk regulering og politiske prioriteringer. Bogen henvender sig til fagfolk og studerende med interesse for strafferet, kriminalpolitik og lovgivningens rolle i samfundet.

ANONYME VIDNER OG HEMMELIGE AGENTER

Jørgen Jochimsen m.fl.

495 kr. / 182 sider

2. udgave / Karnov Group

DEMOKRATISKE VIRKSOMHEDER

– Erhvervsdrivende foreninger

Erik Hørlyck

850 kr. / 388 sider

Djøf Forlag

DOKUMENTATIONSKRAVETS NYTTEVÆRDI I ET REPRÆSENTATIV DEMOKRATI

En interdisciplinær undersøgelse af
tilgange til og opfattelser af dokumen-
tation blandt aktører i grundskoleregion

Cecilie Maria Lindberg Laursen

870 kr. / 312 sider

Karnov Group

FAMILIERETSHUSLOVEN

med kommentarer

Caroline Adolphsen m.fl.

950 kr. / 324 sider

2. udgave / Djøf Forlag

FESTSKRIFT TIL DANSK SELSKAB FOR BOLIGRET 2026

Twisteløsning og
ejendomstransaktioner

Hans Henrik Edlund

670 kr. / 250 sider

7. udgave / Karnov Group

FINANS & FORBRUGER

Thomas Brenøe

1.060 kr. / 421 sider

Karnov Group

INDFØDSRETSLOVEN

med kommentarer

Birgitte Buchwald Jørgensen m.fl.

1.850 kr. / 713 sider

Djøf Forlag

INSOLVENSRET – KONKURS

Jens Paulsen

1.625 kr. / 1.264 sider

2. udgave / Karnov Group

INTERNATIONALE

LØSØREFTALER

(CISG del II)

Thomas Neumann

295 kr. / 224 sider

3. udgave / Ex Tuto Publishing A/S

INTRODUKTION TIL DANSK SELSKABSRET I

Indledning til selskabsretten

– Kapitalselskaber

Søren Friis Hansen m.fl.

843,75 kr. / 422 sider

7. udgave / Karnov Group

KOLLEGALEDER

Styrk dit mandat og følgeskab

Hanne Lykke m.fl.

350 kr. / 235 sider

Djøf Forlag

KOMMUNALRET FOR PRAKTIKERE – II

Rikke Søgaard Berth

718,75 kr. / 296 sider

Karnov Group

KONKURSLOVEN

med kommentarer

Lars Lindencrone Petersen m.fl.

2.400 kr. / 1.441 sider

17. udgave / Karnov Group

NIS2-REGULERINGEN I DANSK OG EUROPÆISK PERSPEKTIV

Hanne Marie Motzfeldt m.fl.

450 kr. / 325 sider

Djøf Forlag

UNDERSØGELSESKOMMISSIONER OG GRANSKNINGSKOMMISSIONER

Kristian Hegaard

550 kr. / 443 sider

Djøf Forlag

PÅ VEJ!

Informations- og cybersikkerhedsret. 2. udgave

Søren Sandfeld Jakobsen (red.)

ISBN: 978-87-420-0083-0 | Udgivet: Maj 2026

Mere info: på www.extuto.dk og i vores nyhedsbrev

NYHED!

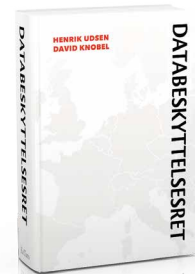
Internationale løsøreftaler (CISG del II), 3. udgave

Thomas Neumann

ISBN: 978-87-420-0079-3 | Udgivet: Januar 2026

Sider: 224, indbundet | Pris: 295 kr. inkl. moms

NYHED!

Databeskyttelsesret

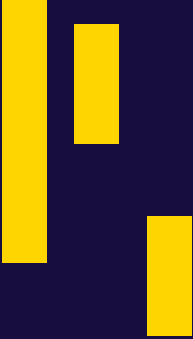
Henrik Udsen & David Knobel

ISBN: 978-87-420-0074-8 | Udgivet: August 2025

Sider: 800, indbundet | Pris: 895 kr. inkl. moms

FÅ MERE VIDEN på www.extuto.dk

ExTuto

En AI er kun så god som det fundament, den står på.

KAILA står på årtiers juridiske kilder.

Scan QR-koden og lær KAILA,
Karnovs AI Legal Assistant, endnu bedre at kende.

KARNOV
GROUP